

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Zgodovinski dan

**Lux ex occidente? — Komunizem na podlagi
svobode? — Alcala Zamora se smehlja**

(Pismo našega dopisnika k španskim volitvam 28. t. m.)

Paris, 23. junija.

V nedeljo 28. t. m. bodo volitve v ustavodajno skupščino nove španske republike. »Filozof španske republike«, don José Ortega y Gasset, ki se oglašja samo ob velikih prilikah, je označil ta dan kot »zgodovinski moment, ko bodo Španci odločili o svoji usodi za eno tisočletje«. Mi bi besede španskega filozofa, v katerem mnogi vidijo prvega predsednika nove španske republike, dopolnili v toliko, da ne gre topot samo za Španijo, ampak mogoče za bodoči politični in socialni lik Evrope sploh. Španija je dežela zapadne kulture, kjer so danes na delu revolucionarne sile, ki so produkt evropske mentalitete ali pa so se ji vsaj popolnoma prilile. Sprčo ozke zvezanosti vseh duhovnih, političnih in gospodarskih dogajanj v današnjem kulturnem svetu, bo izid španskih volitev in nadaljnji razvoj republike svetovnega pomena. Španija bi, v obratnem smislu seveda, utegnila zavzeti v procesu porajanja nove Evrope isti dominantni položaj (v duhovnem pogledu, se razume) kakor ga je imela pred štiristo leti. Toda preidimo od filozofije k dejanskemu političnemu položaju.

Španski Cincinnati

Imamo najprej gospoda Alcala Zamoro, ki že dva meseca in pol vodi začasno vladno, spretno krmareč med desnico in levico. Vsa njegova vladna modrost obstoja v genijalni ekvilibristiki, da bi zadržal ekstremne elemente od puča, preden bi se sestala konstituenta, o kateri je trdno prepričan, da bo imela večalimenj desničarsko večino. Zrtev te ekvilibristike so postali katoliški samostani, katere so požigale dobro organizirane akcijske čete anarho-komunistov, vendar misli g. Zamora, da so za dober namen dovoljene tudi slaba sredstva. Glavno je, da je, kakor on meni, potolažil divjo tolpo, ki je dala duška svojim antiklerikalnim instinktom, kateri so v Španiji baje nekak najem spremljevalec tradicionalne nabožnosti. Tako nekako v smislu Freudove teorije namreč ta pojav razlaga gospod Unamuno. Da se vrnem k Zamori, je on neizpremenjeno dobre volje v prvi vrsti zato, ker nima nobenih ambicij več in misli po izvolitvi konstituenta preživeti leta, ki so mu še ostala, na svojem posestvu v Andaluziji. V zavesti, da je v vrtincu najhujših strasti rešil republiko, bo prepustil rešitev katalonskega vprašanja, agrarne reforme in socialne zakonodaje drugim. On je ustvaril aprila meseca tega leta v San Sebastianu enotno fronto konservativnih republikanov, framasonske buržazije in socialnih demokratov, ki naj bi bili nosilci nove republike v bodoči konstituenti — in to je zadosti. Ta fronta je s pomočjo bajonetov Guardie civil na eni in raznih koncesij skrajnim prekucuhom na drugi strani obvladovala položaj do danes, ali bo zdržala pritisk teh elementov tudi v bodoče, to je pa velika neznanka.

Nov »evropski« boljševizem

Imamo namreč v Španiji takozvani sindikalizem, ki je nad vse zagonečen pojav. To je že precej stara organizacija z izrazito anarhistično ideologijo, katero je general Martinez Anido svojčas iztrebljal takorekoč z ognjem in mečem. Svoj sedež ima v Barceloni, kjer živi v večnem sporu s »poburženim« socialno demokracijo, katere je danes v Španiji naravnost glavna opora reda. Socialna demokracija je kakor povsod tudi v Španiji izvrstno organizirana in disciplinirana; brez nje bi sploh danes ne bilo v Španiji vlade, ampak totalen tohuvaobohu. Vprašanje pa je, če ima danes še večino mase za seboj, in če hoče položaj obdržati v rokah, je nujno navezana tako na liberalno meščanstvo kakor na konservativne republikańske elemente na deželi, če jih je tam sploh kaj. Kajti dežela je danes ali rojalistična, kakor na primer v Baskih, ali pa komunistična in anarhistična, kakor v Andaluziji. Ne ve pa pravzaprav nihče, kaj sindikalisti neki hočejo, morebiti še sami ne! Mnogo ljudi zato misli, da se teh elementov sploh ni treba bati.

Tudi jaz bi ne vedel povedati, kakšen program imajo ti sindikalisti ali anarhisti ali anarho-boljševiki, kakor jih imenujejo. Gospod Angel Pestaña, zelo preprost mož in veteran španskega anarhizma z angelskim krstnim imenom, je odločen nasprotnik boljševizma in proletarske diktature. On pravi, da je Evropejec, ki smatra boljševizem za mogoče samo v narodu, ki je skozi vso zgodovino živel pod despotijo in svobode sploh ne razume. Špansko delavstvo bo po mnenju gospoda Pestañe ustvarilo novo Španijo in za njo novo Evropo na osnovi resnične svobode in bratstva; to bo kolektivizem svobodnega sporazuma, nekaka federacija, kjer se bodo varovale osebne svoboščine in vrednote. Ali ni za tem nekaj tistega duha, ki je preveval indijanske komunistične državice španskih jezuitov v XVII. in XVIII. stoletju? Mogoče, toda glavnega pa manjka, namreč religije. Sindikalisti so namreč prav tako načelni in neizprosnji sovražniki vsake religije kakor boljševiki.

Angel Pestaña je torej nasprotnik ruskega komunizma; odkod torej, se ljudje sprašujejo, sedanja kooperacija med sindikalisti in komunisti, posebno v Andaluziji, kjer sedaj skupno požigajo latifundistom žito, zaloge in gospodarska poslopja (kadar ni navzoča Guardia civil namreč). Eni menijo, da je ta skupnost zgolj slučajna in taktična, drugi pa pravijo, da je esencijska, kajti druga dva leaderja

sindikalizma, Joahim Maurin in Andrej Nin sta skoro popolnoma prepojena z boljševiško ideologijo, s katero podžigata ubogi kolonski in viničarski proletarijat v Andaluziji. Španska posebnost pa je, da ti ekstremisti živijo v dobrih odnosih z nekaterimi krogi svobodnomiselne meščanske levice in celo nastopajo z aplavdiranimi govori v framasonskem Ateneju v Madridu, ki je zelo »frakarski«. Kar pa se tiče znanega letalskega oficirja Franco, zdaj javno nastopa za radikalen socialen preobrat v smislu sindikalistov — tudi stari katalonski lev Macia simpatizira z njimi. Ali je to taktika, da izvojuje popolno avtonomijo Katalonije ali pa je res nekaj — evropski boljševizem ali komunizem na podlagi evropskega individualizma, ki naj reši naš kontinent in uvede novo dobo? Ali pa je zgolj govorunstvo, iz katerega ne bo nič? Seveda imajo boljševiki španske sindikaliste za »romantične prismođe«, s katerimi upajo, da bodo v kratkem obračunali...

Seveda ima Moskva v Španiji organizirane svoje celice, ki sedaj žive v čudnem konkubinatu z anarhisti, katere Stalin doma pošilja na Solovecke otoke.

Katalonski avtonomizem

Tudi ta je velik problem. Vse avtonomistično gibanje v severni Španiji od Atlantskega oceana do Sredozemskega morja vodi kot neomejen diktator stari Macia. 14. aprila je proglasil popolnoma neodvisno katalonsko republiko, toda Zamora je gromovnika hitro potolažil in iz kompromisa obeh silvolasih borcev za republiko je izšla zmerna avtonomija, »Generalidad catalana«, kakor jo imajo na primer nemške ali avstrijske zvezne dežele. Seveda je že to veliko, ker zagotavlja Kataloncem to, kar jim je najdražje: katalonski jezik in posebno kulturo. Toda samo s tem pa s finančno samoupravo v provincijalnih zborih se Katalonci ne bodo zadovoljili in Marcia že izjavlja, da se Katalonija tudi ustavodajni skupščini ne bo pokorila, ako le-ta ne bi hotela sankcionirati federativnega statuta za Katalonijo, Navaro, Baske in Aragonijo, kjer so zdaj tudi dvignili avtonomistično zastavo.

Toda španski Cincinnati tudi tega ne jemlje preveč tragično. On ve, da je Katalonija najbolj bogata dežela Španije, da je v njej koncentrirana skoro vsa španska industrija z večmilijardno vrednostjo, da nujno mora imeti avtonomijo, ker bi se sicer po pravici smatrala kot molzna krava lene, indolentne in gosposke Kastilije z Madridom, ki živi od tujih žuljev in denarja. Toda on ve tudi, da bi Barcelona ne mogla živeti brez 20 milijonov Špancev v zaledju in po pravici misli, da je za realističnega Katalonca, kateremu njegova prirojena sentimentalnost ne brani, da ne bi bil najboljši trgovec, avtonomističen problem tudi problem dobrega posla. Bolj skrbi Zamoro in njegov vladni blok

Andaluzija

Tam so razmere take, da bi moral biti genij, kdor bi jih mirno rešil. Tu so ostali mogočni ostanki srednjeveškega fevdalstva, ki v obliki veleposestev obsegajo ogromne areale. Kakšno tako špansko veleposestvo obsega časih toliko kvadratnih kilometrov, kolikor več političnih okrajev, srezov ali »Bezirkov« v srednji Evropi skupaj! Fatalno za Cerkev je, da so tudi mnogi samostani veleposestniki. Dočim je špansko plemstvo nakopičilo iz kmetskega znoja milijarde, ki so naložene v velepodjetjih in bankah po vsej Evropi, milijon najemnikov v sedanji konjunkturi strada, da se Bogu smili, prostemu kmetu pa se tudi ne godi dosti bolje. Toda radikalne agrarne reforme se ne boje samo španski grandi, ampak tudi meščanski posestniki, dočim bi advokati, opora svobodnomiselne republikańske levice, radi tako agrarno »reformo«, pri kateri bi največ zaslužili oni. Sindikalizem in komunizem pa je v Andaluziji tesno združen v zahtevi po popolni razlastitvi veleposestnikov brez vsake odškodnine in do zadnjega orala; sindikalisti pa so s III. internacionalno edini tudi v tem, da se ima zemeljska posest v bodoče urediti kolektivistično po vzorcu kolhozov, katere bi po anarho-sindikalnem programu zamenjali sindikati. To ne izgleda več tako utopično kakor pred par leti in koloni so že tako razkačeni, da grozijo, da bo vsa Andaluzija in Estremadura v plamenih, ako bi »bebasti« kortesi (to je ustavodajna skupščina) do oktobra ne sklenili popolne razlastitve veleposestniške zemlje. To je vprašanje, ki tudi našemu Cincinnati časih ne da spati. Kaj pa, boste vprašali, naši

monarhisti?

Ti špekulirajo v svojem Biarritzu tako, kakor so njihovi predniki v vseh podobnih slučajih. Oni se te anarho-boljševiške propagande vesele, ker žive v nadi, da se bo iz anarhije rodil zopet kilec po monarhiji. Da se v tem kruto motijo, ne dvomi noben pameten človek. Ako bi se sindikalizem izjalovil, ako bi razpadel v govorunstvo in medbojnem mesarjenju, bi izlekli korist le meščanski republikani in socialisti, dočim bodo monarhistični grandi sčasoma začeli deliti ali žalostno usodo ruske emigracije, ali pa se bodo vrnili domov, da se preleve v navadne »buržuje«. Kakšni so torej

izgledi v nedeljo?

To bi morali prašati Sembiljo. Don Alcala Zamora pravi, da je od 1000 kandidatov na vseh

Odziv Evrope

**Ameriški predlog je povzročil najživahnejše
delovanje evropske diplomacije**

Belgija dvomi

Bruselj, 25. junija. AA. Vanderveld je v parlamentu odgovoril na Hooverjev predlog. Dejal je, da se Belgija ne more odreči privilegiranemu položaju, ki ji je bil priznan v pogledu odškodnine za nesrečo, ki jo je pretrpela. Hymans se je pridružil Vanderveldu ter naglasil potrebo, da se predlagani moratorij prej dobro prouči, preden se da odgovor.

Pariz, 25. junija. tg. Na dr. Brüningov apel za intimen nemško-francoski razgovor je danes že prišlo povabilo francoske vlade. Ministrski predsednik Laval je s posredovanjem zunanjega ministra Brianda sporočil nemški vladi, da je pripravljen sprejeti v Parizu državnega kanclerja Brüninga in zunanjega ministra dr. Curtiusa. Vabilo francoske vlade izjavlja, da je vlada seveda z veseljem pripravljena sprejeti dr. Brüninga in dr. Curtiusa na obisku v Parizu. Kot datum za francosko-nemški sestanek predlaga francoska vlada prihodnji teden, najrjajša v torek.

Pariz, 25. jun. tg. Nedvomno oficiozno inspiriran »Petit Parisien« izjavlja, da je videti, da napoveduje brezlični govor dr. Brüninga novo orientacijo Nemčije. Njegov pogum se more samo pohvaliti, ker presega vse, kar je celo Stresemann storil v smeri za razčiščenje nemško-francoskih odnosov. Dr. Brüning je priznal, da brez Francije ni mogoča niti stabilizacija miru niti finančna sanacija. Vprašanje je samo, ali večina nemškega naroda odobrava Brüningov namen. Zela za mirno sodelovanje s Francijo se mora ne samo manifestirati, temveč tudi dokazati. Francija nikdar ne odklanja roke, ki se ji ponuja, samo nuditi mora poštena in trajna jamstva. Francija se mora čutili varno samo tedaj, če bodo nemški kričači po revanži izginili v Nemčiji z ulice.

Sv. Stolica odobrava

Rim, 25. jun. 2. Vatikansko službeno glasilo »Osservatore Romano« pozdravlja Hooverjev predlog za moratorij. Pri tem pravi, da je ta predlog, naj se že ocenjuje z nekaterih strani pesimistično, vsekakor potreben. Kakor je Lindberg nenadno preletel Ocean, tako je tudi ta akt prišel nepričakovano, medtem, ko se je že temna noč spustila na cel svet, ki preživlja težko ekonomsko krizo. Izgleda, da Hooverjev predlog napoveduje skorajšnjo zarjo novega dneva. Če se tudi vsa upanja, ki se polagajo v ta korak Amerike izjalovijo, bo vendar ostalo važno dejstvo, ki bo brez suma prineslo zaupanje v svet.

Mala antanta - spre' me

Washington, 25. jun. 2. Večera popoldne so poslanki Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunije izjavili ameriški vladi v imenu svojih vlad, da prejmejo Hooverjev predlog. Edino rumunski poslanik je naglasil, da mora Rumunija dobiti na reparacijah 5 in pol milijarde Din. medtem ko ima dolga 1.4 milijarde, vsled česar bo morala iskati inozemsko posojilo.

Pomoč prihaja v Berlin

London, 25. junija. tg. Angleška narodna banka, francoska narodna banka, Federal Reserve Board in mednarodna reparacijska banka so dale od danes do 16. julija nemški državi banki zasilni kredit 100 milijonov dolarjev, vsaka banka po 25 milijonov, da olajšajo Nemčiji plačilne obveznosti na koncu meseca.

Stimson gre v Rim

Newyork, 25. junija. tg. Državni tajnik Stimson bo sedaj le odpotoval v Italijo, in sicer po jutrišnjem s parnikom »Conte Grandi«.

Slovenci v obrambi svojega jezika

Celovec, 25. jun. Zadnje zasedanje koroskega deželnega zbora ni prineslo posebno zanimivega. Omeniti pa bi mogli predlog poslancev slovenske manjšine glede slovensčine na zveznih gimnazijah v Celovcu. Z zveznim zakonom o ustroju srednjih šol se je šele l. 1929-30 odstranila z gimnazije slovensčina kot obvezen predmet celo za dijake, ki so se vpisali za Slovence. Slovenski pouk je obiskovalo 86 učencev. Slovenska poslanca zahtevata, da se vpostavi prejšnji položaj in da se nastavi za slovenski pouk profesor slovenske narodnosti.

Drugi predlog govori o enotnem nadzorstvu slovensko-nemških šol. Na Koroskem je 80 slovensko-nemških šol s 189 razredi in 8661 učenci. Te šole nimajo enotnega nadzorstva. Še stara Avrolovinih listah najmanj polovica vladnih, ostali so pa po ¾ republični, dočim so monarhisti in ekstremisti, torej antirepublikańska levica in desnica, zastopani samo po eni četrtini kandidatov. On zato tudi že operira z gotovimi številkami v bodoči konstituenti: vlada 333, opozicija 113, to je 446, kolikor je skupno število narodnih zastopnikov. Toda opasnost leži v antilegalnih dejanjih, ki bi jih mogel anarho-boljševizem zanetiti preko konstituantne in proti njej, ki jo množiči že danes slikajo kot »bebast, šepav, samogolten in razreden inštitut«, izvoljen pod senco bajonetov in grožnja mitraljez.

Mir našega Cincinnati pa imponira. On pravi, da Špance bolje pozna ko mi. Mogoče, da ima prav, in jaz mu vsekakor odkritosrčno želim sreče.

—II—

Mellon pojde v Pariz

Pariz, 25. junija. tg. Ameriški državni tajnik Mellon je danes zvečer ob 18 dospel v Pariz. Jutri dopoldne bo napravil prvi uradni obisk pri ministrskem predsedniku Lavalu. Razgovora se bo udeležil tudi finančni minister Flandin.

Italija sledi Londonu

Rim, 25. junija. tg. Danes sta se v smislu naročil Mussolinija sestala zunanji minister Grandi in finančni minister Mosconi z guvernerjem italijanske Narodne banke. Razpravljali so o potrebnih ukrepih, ki bi Italiji omogočili, da bi se za Italijo Hooverjev načrt od 1. julija dalje popolnoma uveljavil. S tem je že italijanska vlada natančno sledila angleškemu zgledu. V zvezi s tem pa se zopet energično demantira vest agenture Havas, da bi bilo med Italijo in Francijo prišlo do stikov še prej, preden je Italija odgovorila na Hooverjev predlog.

Angleški vzgled

Izjava zakladnega ministra Snowdena na včerajšnji seji spodnje zbornice, da se Anglija pridružuje Hooverjevemu predlogu, je napravila tudi na opozicijske kroge dober vtis, dati bi Anglija zaradi moratorija izgubila v tem letu 7 milijonov funtov sterlingov, ki bi pali v breme angleških davkoplačevalcev. Snowden je poudaril, da bi bila to velika žrtev za Anglijo. Vendar bi bila bolj upravičena, ako bi pomogla svetu do blagostanja.

Po Balfourjevi noti je Anglija svoječasno odklonila vojno odškodnino, ki bi presežala njene obveznosti do Združenih držav, katerim bo morala izplačati prihodnje leto približno 55 milijonov funtov sterlingov. Zato je upravičena trditev, da bi Anglija po Hooverjevemu predlogu žrtvovala 7 milijonov funtov sterlingov. Po določilih haškega sprazuma dobi Anglija letno toliko, da poravnava lahko svoje dolgeve Združenim državam. Ostane ji višek 700.000 funtov sterlingov, s katerimi plačuje svoje zastanke. Predlog za moratorij se razteza tudi na plačila na račun posojil za obnovo, ki so jih najele nekatere države po premirju. To pomenja za Anglijo nadaljno izgubo 2.500.000 funtov sterlingov.

»Times« pravijo, da bi dala Anglija tako svetu lep vzgled. »Daily Mail« piše, da bi bila to strašna žrtev, ki bi jo pa v korist sveta pogumno nosila. »Times« dalje naglašajo, da je s političnega in gospodarskega stališča potrebno, da bo moratorij Nemčiji popoln. Če bo Hooverjev predlog sprejet, bodo nemški inozemski dolgovi zmanjšani za 75 milijonov funtov sterlingov, kar bo imelo gotovo takojšen zdravilen vpliv na nemški kredit. List končuje, da se morajo mednarodni dolgovi prilagoditi realnim razmeram.

Amerika upa

Newyork, 25. jun. tg. Besedilo francoskega odgovora se zaenkrat drži tajno, čuje se pa, da so francoski pogoji za Ameriko nesprejemljivi. Protipredlog, da bi se nezavarovana plačila vrnila Nemčiji v obliki kreditov potom mednarodne reparacijske banke, se smatra kot mogoče knjižna transakcija, dočim se proti drugim točkam pojavljajo pridržki. Hoover misli na to, da bi ne vzbudil vtisa kot da trdovratno vztraja na svojem stališču. Po štiriurni nočni konferenci pri Hooverju je izjavil Stimson, da so sredi pogajanj. Rekel je: Zelo sem optimističen, ker bi bil zločin, če bi se Hooverjevemu predlogu kaj zgodilo. Glede italijanskega sprejema se je sporočilo ameriškemu poslaniku v Rimu, da se smatra ta sprejem za prirerenga, popolnega in brez političnih pridržkov.

strijia je to vpoštevala in imenovala za kočevski okraj posebnega nemškega okrajnega šolskega nadzornika. Na Češkem ste bili dve sekciji deželne šolskega sveta in Kranjska je dobila nazadnje celo svojega nemškega deželne šolskega nadzornika. Slovenska poslanca zahtevata zato, da se podredijo vse slovensko-nemške šole na Koroskem enotnemu nadzorstvu in da se imenuje za to slovenski šolski nadzornik. Predloga sta bila iz formalnih oziror odkazana šolskemu odboru.

Naj omenimo še, da je dobil vodovod v Bistrici v Rožu brezobrestno posojilo 36.000 šilingov, vračljivo v desetih obrokih. Za vodovod v Zvabeku pa je bilo odobreno brezobrestno posojilo 10.900 šilingov, vračljivo v osmih letnih obrokih.

Politično najvažnejši je nujni predlog Landbunda in Heimatbloka radi carinske unije z Nemčijo. S predlogom kmečke zveze se pozivlja koroska deželna vlada, da vpliva na zvezno vladu, da se s trenutnim položajem ne pusti ustrahovati, da bi opustila načrt carinske unije z Nemčijo. Slovenska poslanca se nista dvignila s svojega sedeža in tako pokazala, da za demonstrativne predloge nimata nobenega smisla.

Mgr. Pelegrinetti v Rimu

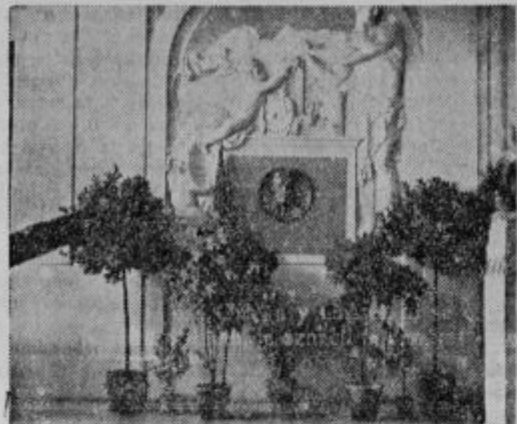
Vatikan, 25. jun. 2. Apostolski nuncij v Belgradu g. Pellegrinetti, ki se mudi že cel mesec v Italiji, je prispel te dni v Rim. Med drugimi je obiskal državnega tajnika kardinala Paccella in zavod sv. Jeronima.

Jubilejna razstava na Tehnični srednji šoli - odprta

Spominska plošča pok. lv. Šubicu - prvemu ravnatelju

Ljubljana, 25. junija.

Danes se je v avli Srednje tehnične šole vršilo svečano odprtje spominske plošče pokojnemu rav. Ivanu Šubicu, hkrati s proslavitevjo 20-letnega jubileja plodonosnega dela Srednje tehnične šole. V vestibulu so se zbrali ob 10 vsi profesorji in profesorice, strokovni učitelji in učiteljice s svojimi učenici in učenkami. Proslave se je udeležilo mnogo občinstva in odličnih zastopnikov uradov, oblasti in korporacij. Svečanost je započel ravnatelj g. Josip

Spominska plošča v avli ob otvoritvi.

Reisner in je pozdravil bana g. dr. Marušiča, podbana dr. Pirkmajerja, načelnika dr. Marna, zastopnika ministra za trgovino in industrijo, župana dr. Puca in podžupana prof. Jarca, zastopnika zagrebške srednje šole ravnatelja Dragotina Saja, zastopnika univerze prof. ing. g. Krala, ravnatelja trg. akademije dr. Pirjeveca, predsednika Zbornice za TOI I. Jelačin, podpredsednika Ogrina, generalnega tajnika dr. Windischerja in dr. Pretnarja, nadalje glavnega tajnika Zveze industrijev ing. Sukljeja, zastopnika Obrtnih zadrug in obrtništva, dalje je pozdravil župnika Finžgarja in prav posebno sinove pokojnega ravnatelja Ivana Šubica. V svojem slavnostnem govoru je ravnatelj posebno poudaril, da je zrasla Srednja tehnična šola le po zaslugi in s podporo mestne občine ljubljanske in prizadevanju tedanjega župana Ivana Hribarja. Današnja prireditev naj bo izraz hvalečnosti tako občini kot takratnemu predstavitelju in posebna proslava ustanovitelja in prvega ravnatelja Ivana Šubica, ki je vse svoje delo posvetil razvoju Srednje tehnične šole. Njegove želje so se uresničile, zlasti šele sedaj v svobodni državi pod modro vladno našega kralja Aleksandra. Vsi navzoči so navdušeno zaklicali »Slava«, nakar je dijaški pevski zbor zapel državno himno.

Nato je spregovoril ban dr. Drago Marušič, ki je poudaril prav današnji praznik, praznik hvalečnosti za vse tiste, ki so pomagali zavodu do tako visoke stopnje, kakor jo je sedaj dosegel. Vodstvu in vsemu profesorskemu zboru čestitam, da so pripomogli k napredku šole, njegov trud je dobil najvišje priznanje na najvišjem mestu in pravkar došla brzojavka kralja Aleksandra, s katero se podeljuje odlikovanja ravnatelju Josipu Reisnerju red Belega orla IV. stopnje, prof. ing. Turnšku red Sv. Save IV. stopnje, strok. učiteljici g. Ani Schmidt, strok. učiteljema Tavčarju in Kunaverju pa red Sv. Save V. stopnje. Ban je čestital odlikovancem in zaklical zavodu: Vivat, crescat, floreat.

Nato je župan dr. Dinko Puc čestital zavodu in omenil, da je današnji jubilej hkrati jubilej mesta Ljubljane, saj je zrasel zavod šele po dolgotrajnih narodnih bojih. Današnji dan pa je tudi kulturni jubilej, saj vidimo že povsod uspehe zavoda, čigar gojenci delajo v najrazličnejših panogah. Prav gotovo niso bile velike investicije za ta zavod brezplodne in še danes so tisočkrat poplačane. Največ hvale pa gre vsem tistim, ki so se trudili za razvoj

šole izročila vodstvu zavoda v varstvo, ki naj jo čuva kot spomin na ustanovitelja zavoda.

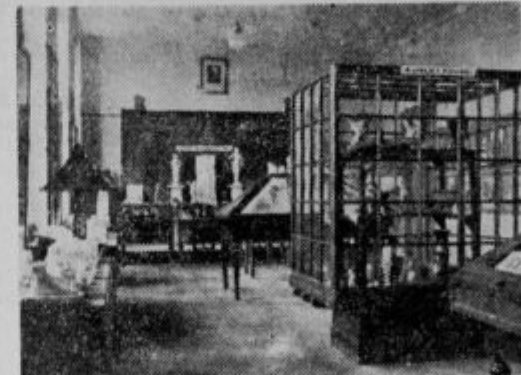
Ravnatelj Reisner se je zahvalil za spomenik in obljubil, da ga bodo čuvali vsi z največjim spoštovanjem. Nato so odšli gostje v spremstvu profesorskega zbora na razstavo vseh oddelkov, ki je po svoji zanimivosti in aktualnosti vzbujala občudovanje in interes vseh navzočih.

Pri kosilu

Ob 1 popoldne je priredila patronatinja tehnične srednje šole mestna občina na restavracijskem vrtu »Zvezde« kosilo na čast zastopnikom oblasti in profesorskemu zboru TSS. Pri kosilu je bilo izrečenih več toplih napitnic. Mestni župan dr. Puc je pozdravil podbana dr. Pirkmajerja, zastopnika trgovinskega ministrstva dv. sv. dr. Marna, zastopnika tehnične srednje šole v Belgradu prof. Podgradskega in Cigolo, ravnatelja tehnične srednje šole v Zagrebu ing. Schaia, ravnatelja trgovske akademije Pirjeveca in posebej še sinove prvega ravnatelja naše tehnične srednje šole Ivana Šubica ter vse, ki so pripomogli in ki so delali za lep razvoj zavoda in s tem tudi za lep razvoj slovenske obrti. Ravnatelj g. Reisner je v svojem govoru napovedal, da se zavod nahaja pred novimi prenosnimi, ponovil je zahvalo mestni občini in poudarjal žrtev javnih činiteljev za zavod. Pozdravil je kolege iz Belgrada in Zagreba in na koncu svojega govora pozval vse, da so zaklicali Nj. Vel. kralju »Slava!«, kar so vsi prisotni navdušeno trikrat ponovili. Podban dr. Pirkmajer je v svojem govoru slavil sedanjo razstavo kot višek dela za gospodarsko osamosvojitve in idealizem učiteljev zavoda. Ravnatelj tehnične srednje šole v Zagrebu ing. Schai je v svojem govoru s toplimi besedami priznal veliko delavno ekspanzivnost Slovencev, kar se zlasti pozna na Hrvaškem in v Zagrebu, kjer je dobra tretjina vseh solidnih obrtnikov samih Slovencev, in je priznal, da je ta gospodarska ekspanzivnost plodonosna tudi za Hrvate. Predsednik Zbornice za

TOI g. Ivan Jelačin je v svojem ognjevitom govoru slavil velike prednosti mladine zavoda, slovenske »zlate mladine«. K besedam g. župana, da bo treba k zavodu prizidati še obrtno-nadaljevalno šolo, je obljubil tudi vso pomoč Zbornice za TOI, da se te besede uresničijo. Predsednik Zveze obrtnih zadrug g. Rebek je slavil ta jubilej kot praznik rokodelstva. Prof. Rožič je prečital razne čestitke in brzojavke zadržanih povablencev. Župan dr. Puc je še prečital brzojavko bivšemu županu in ustanovitelju zavoda ministru n. r. Ivanu Hribarju v Rogaško Slatino. Nadaljnji govorniki, predvsem pa ponovno g. Reisner, so poudarjali zasluge raznih zaslužnih moč za zavod in za sedanjo razstavo, zlasti aranžerja razstave prof. G. A. Kosa, avtorja spominske plakete ravnatelju Šubicu prof. Severja in mnoge druge. V neoficielnem delu zabave pa je bilo izrečeno še mnogo lepih in zanimivih napitnic.

Zvečer je profesorski zbor priredil v »Zvezdi« svojim gostom iz Zagreba in Belgrada prijateljski večer.

Pogled na razstavno dvorano, v kateri so razstavljene keramični in graverski izdelki.

Izlet jugosl. izseljencev iz Amerike v domovino

Zborovanje Baragove zveze

V prvi skupini naših Američanov, ki pride v Ljubljano v petek ob 8.40, pride tudi g. Anton Grdina, predsednik Baragove zveze in bivši večletni predsednik K. S. K. Jednote, slovenski trgovec iz Clevelanda. G. Grdina pri-

zveza dala pobudo za Baragove slavnosti tu doma, h katerim je pa naša misijonska družba povabila tudi Kranjsko Slov. Katol. Jednoto, ki pride v Ljubljano v ponedeljek 29. junija.

Vljudo vabimo vse, da pridejo gotovo v petek ob 8.40 na kolodvor k sprejemu predsednika Baragove zveze.

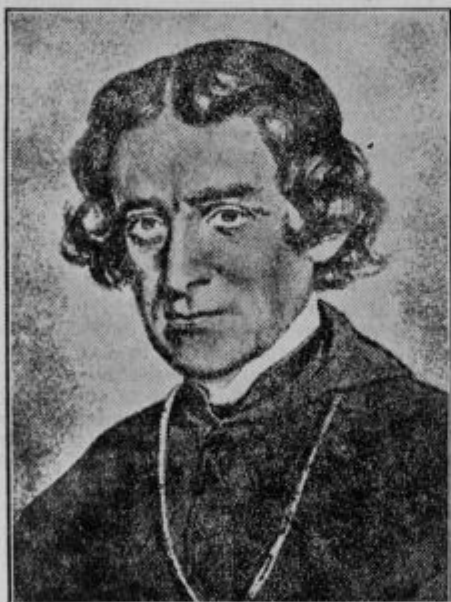
Ta skupina pa sestoji tudi iz zastopnikov drugih jugoslovanskih organizacij, ki prihajajo v domovino predvsem na prvi izseljenški kongres, ki se bo začel takoj jutri v Ljubljani, nadaljeval v soboto v Zagrebu in končal v nedeljo v Belgradu.

Pri sprejemu bo svirala godba in izletnike bodo pozdravili razni vladni, cerkveni in kulturni zastopniki.

Kranjska Slov. katoliška Jednota

ima na svojem izletu v domovino sledeči spored:

1. Sprejem na Jesenicah na dan sv. Petra in Pavla, dne 29. jun. ob 7 zjutraj:
 - a) Godba Krekovič delavcev;
 - b) Pozdravni govori oblastnih zastopnikov in delegatov raznih društev;
 - c) Prigrizek ob postrežbi jeseniških dam in deklet.
2. Sprejem na glavnem kolodvoru v Ljubljani, dne 29. jun. ob pol 9:
 - a) Godba Glasbenega društva »Zarja«;
 - b) Pozdravni govori oblastnih zastopnikov in delegatov raznih društev;
 - c) Prtljago preneso v garderobo, katero oskrbuje v hotelu Miklič brezplačno Cunard Line;
 - d) Ob 10 ob sviranju godbe skupni odhod k sv. maši v stolnico;
 - e) Po sv. maši ob sviranju godbe skupni odhod v hotel Miklič;
 - f) Ob 12 skupni obed izletnikov K. S. K. Jednote v hotelu Miklič;
 - g) Ob 15 odhod z novim tramvajem na Vič in tam poset groba soustanovitelja K. S. K. Jednote blagopok. Rev. Franciška Šušteršiča na tamšnjem pokopališču.
3. Z Viča ob 16 vrnitev s tramvajem v Ljubljano in tam carinjenje tovarne prtljage.

Misijonar Baraga.

haja letos v domovino, da bo kot predsednik zastopal Baragovo zvezo pri Baragovih slavnostih, ki bodo meseca julija v Ljubljani in na Brezjah. Za te slavnosti je dala pobudo največ Baragova zveza. To zvezo so si ameriški kat. Slovenci ustanovili 30. dec. lanskega leta v Chicagu, t. j. ravno ob stoletnici Baragovega prihoda v Ameriko. Ta zveza ima prvi namen, delati za Baragovo beatifikacijo. Že lansko leto so ameriški Slovenci krepko zastavili svoje moči v ta namen. Da bi se to delo nadaljevalo in vršilo organizirano, so si ustanovili to zvezo. Da bi se delo ameriških Slovencev in nas Slovencev tu doma združilo v eno skupno delo, je

Autobusni podjetniki pripravljeni ustaviti promet

Važen sestanek autobusnih podjetnikov

Ljubljana, 25. junija.

Velike javne datjave, osobito banovinske, so prisilile avtobusne podjetnike k samoobrambi. — Zadnji čas se je zaradi prevelikih bremen pojavila v avtobusni prometni panogi težka kriza. Zadruga avtobusnih podjetnikov je zato sklicala za danes dopoldne sestanek, ki se je vršil v salonu restavracije »Pri Levu« in je trajal dobre štiri ure. Debata je splošno prinesla prav povoljne rezultate. Sestanka so se udeležili podjetniki iz vseh važnejših krajev dravske banovine. Avtobusno podjetje mariborske občine je zastopal podravnatelj g. Nerlič, iz Celja je bil navzoč g. Možina, a iz Ptuj g. Zavadlal. Od 62 članov zadruge se je sestanka udeležilo 40.

Načelnik zadruge g. Jože Magister je otvoril zborovanje in pozdravil zastopnika banske uprave, trg. svet. dr. Pfeiferja, dalje zastopnika Zbornice za TOI g. Zagarja in zastopnika za tujski promet g. Valaška. V nadaljnjem svojem poročilu je navajal vprašanje banovinskih datjavev in stanje avtobusnega prometa v dravski banovini.

Tajnik zadruge g. Vencanj je nato podal prav temeljito in izčrpano poročilo o položaju avtobusnih podjetij, ki predstavljajo kapital 10 milijon-

nov dinarjev. Navajal je dalje, da je mestna občina pred leti uvedla posebno uvoznino 10 Din za voz pri uvozu v mesto. Dnevno je 14 podjetij napravilo 152 voženj in je ljubljanska občina iz tega imela letni dohodek čez 600.000 Din. Ta uvoznina je bila protizakonita. S pomočjo Zveze avtobusnih podjetij Jugoslavije se je posrežilo, da je bila ta uvoznina odpravljena. Omenil je dalje, da so mestna avtobusna podjetja v Ljubljani pasivna in da imajo, kakor govore, mesečno okoli 50.000 Din deficita.

Obširno je nato g. tajnik poročal o prvi seji novo ustanovljenega avtobusnega odbora pri trgovinskem oddelku banske uprave. Na tej seji je bilo glavno vprašanje, ali je v dravski banovini avtobusni promet potreben ali ne? So pa bili mero-dajni gospodje, ki so mnenja, da ni potreben in da naj se podjetja likvidirajo. Nasprotno pa so vse korporacije, ki pospešujejo tujski promet, ugotovile, da je avtobusni promet v dravski banovini neobhodno potreben. Načelnik zadruge je vodilo tudi akcijo v pogledu obdavljenja pnevmatike. To vprašanje je prav vsilnega pomena za podjetnike. Ako se opuste gotove formalnosti, bo za vsakega podjetnika usodno, kajti plačati bo moral cel prisnovek za pnevmatiko.

V poletni vročini kuhajte s plinom!

Kuhinja ostane hladna, ne nadlegujejo Vas muhe kuha je prijetna in poceni

Trg. svet. dr. Pfeifer je nato podal nekatera pojasnila k poročilu g. tajnika. Zastopnik Zbornice za TOI g. Zagar je pozdravil zborovalce ter poudarjal, da je avtobusni promet za napredek tuj-skega prometa v dravski banovini neobhodno potreben. Ceste se niso popravljale že 15 let in banovina je hotela v proračunu napraviti poseben cestni fond.

O cestnem vprašanju se je nato razvila prav živahna debata, v katero so posegli gg. Emil Lajovic, inž. Göderer, Hojak in drugi. G. Lajovic je odločno zavrnil očitke, da bi bili edino le avtobusi krivi splošni razravnosti naših cest. Kot protidokaz navaja le Bleiweisovo cesto, po kateri ne vozi nikdar noben avtobus, a je kljub temu ena najlepših naših cest.

O banovinskih datjavih in položaju podjetij je nato poročal tajnik g. Vencanj. Glede rentabilnosti avtobusnega podjetja je g. tajnik podal specifično kalkulacijo o dohodkih in stroških, ki jih ima en voz, odnosno ki jih ima 152 avtobusov, ki vozijo v banovini. Prometni stroški voza srednjega tipa znašajo letno 407.010 Din, a dovoljeni dohodki (za 1 km 1 Din) 365.000 Din, torej je izgube Din 42.010. Na en voz znaša banovinska davščina Din 47.894, za 152 voz torej 7.175.100 Din!

Dalje so na sestanku razpravljali o vprašanju, ali so lastniki tovornih avtomobilov upravičeni prevažati potnike. Ugotovljeno je bilo, da je to po dosedanjih določilih zakona prepovedano. Tudi zastopnik banske uprave je to zadevo v tem zmislu pojasnil. V prihodnjih bo uvedena strožja kontrola nad tovornimi avtomobili, ki vozijo potnike.

Po daljši debati je bil soglasno sprejet predlog, da se sestavi prav natančen kalkulacijski proračun, ki se naj izroči s posebno spomenico g. banu in ki naj se objavi v javnosti, z dodatkom, da bodo drugače avtobusni podjetniki prisiljeni ustaviti v najkrajšem času avtobusni promet na vseh progah dravske banovine.

Slomškova družba

Na Brezje! Zborovanje in občni zbor bo imela letos Slomškova družba na Brezjah. Tja romaje leto za letom posamezniki, romajo množice slovenskega ljudstva, zakaj bi ne pohiteli tudi člani (ee) Slomškove družbe, kakor so nekaj let po prevratu zborovali tam člani bivše Slomškove zveze.

Spomini na tedanje lepe dni so oživili v nas željo, da pohitimo tja tudi letos. Pokloniti se hočemo Nji, ki jo časti in obiskuje ves slovenski rod. Zaprili bomo pomoči, da ostanemo močni v izvrševanju težkega vzgojnega poklica. Naše življenje in delovanje ni lahko. Najrazličnejše ovire, vznemirjenja nas mučijo v poklicu in v vesti zasebnega življenja. Duševnega okrepčila potrebujemo. Iščimo ga tam, kjer ga išče narod. V veri je ona moč, ki daje narodu, stanovom in posameznikom moč in zmago nad vsemi krizi in težavami. Krščanski vzgojitelji moramo stremeti zlasti v sedanjih časih za tem, da vzgajamo izročeno nam mladino versko. Kam vodi brezverska vzgoja, nam pričajo države, v katerih podirajo altare in prestole. Mi hočemo in moramo po svoji vesti in prisiği vzgajati narod za Boga, kralja, domovino po večno veljavnih etičnih načelih. V teh načelih ima svoje korenine tudi narodna — nacionalna vzgoja, kateri bo posvečen večji del zborovanja. Nameni, ki jih imajo taka zborovanja, odtebtajo vse materijalne žrtev, ki so združene z večnednim zborovanjem. Komur je kaj na tem, da si ohrani ideale, ta naj pohiti na Brezje v ta prelepi raj slovenske zemlje. K zborovanju vabimo vse: profesorje, duhovnike, učitelje, učiteljice in druge katoliške inteligente. Slomškova družba ni stanovska, temveč le kulturna družba, v kateri nimajo prostora le učitelji in učiteljice, temveč vsi, ki hočejo gojiti in delati za krščansko pedagogiko.

Spored zborovanja: V ponedeljek dne 6. julija popoldne prihod na Brezje. Zvečer litanije in opravljanje spovedi. Dne 7. julija ob 10 sv. maša, po sv. maši zborovanje in predavanje. Popoldne izleti. Dne 8., julija ob 10 sv. maša z govorom, po sv. maši predavanje in občni zbor. Popoldne izleti in odhod. Podrobni program objavimo še pravočasno. Za odbor: Š.

Pogreb obeh žrtev strele

Kamnik, 24. jun.

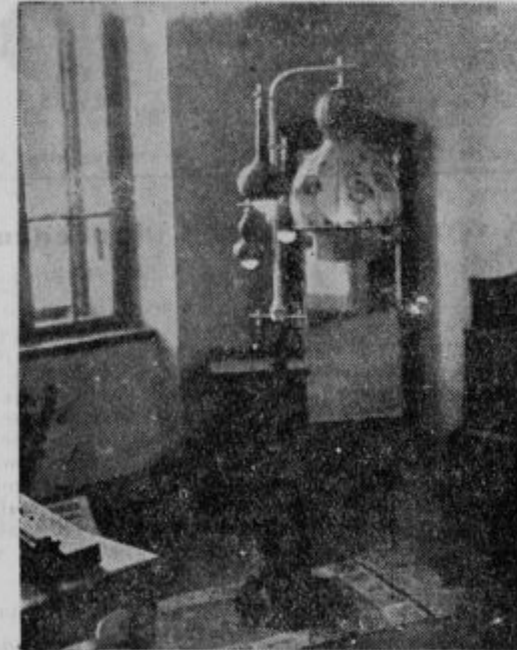
Snoči ob šestih se je vršil pogreb tragično umrlih Rudolfa Valjevca in Ivanke Balantič, katere je bila ubila strela v nedeljo zvečer. Pokopali so oba na pokopališču v Mekinjah.

Na Zapricah št. 22, kjer je stanoval pokojni mladenič, je zapel del. pevski zbor iz Kamnika v srce segajočo: »Vigred se povrne.« Pogreba se je udeležilo korporativno vse delavstvo in uradništvo tovarne »Titan«. Delavke pa so spremile svojo tovarišico Ivanko od nje-nega doma v Godiču. V Mekinjah sta se oba pogreba družila v dolg in veličastni žalni sprevod. Vencev je bilo deset in šest šopkov. Udeležba je bila ogromna, takega pogreba Mekinčani in Kamničani ne pomnijo. Na pokopališču in v cerkvi v Mekinjah so tovariši delavci zapeli dve žalostinki. Vsi navzoči so globoko soustvovali z ubogimi stariši, in malokatero oko je stalo suho! Vsem je bila ta tragika le en sam klic: Človek, da boš umrl to dobro veš, ne veš pa kdaj, kako in kje! Zato: Memento mori!

Nevihla s točo

Podnart, 24. junija 1931.

Davi se je naenkrat nebo čez in čez zagnilo s težkimi, črnimi oblaki in pričakovati je bilo nevihte. In res je nekoliko pred 9 nad Vodicami zagnelo, v par trenutkih je zavrslo in začeli so se vleči iz oblakov tisti tipični trakovi. Najprej se je vsula čisto sama, suha toča, nato pa je lil dež kot iz škafov. Šlo je v smeri jugovzhoda, od Krope proti Kranju. Po dosedanjih informacijah našega poročevalca je največje trpela Kropa, kjer se je pričelo. Kroparji pravijo, da že zlepa ne pomnijo take toče. In kakor so je hitro pričela ta igra, tako je hitro šla naprej, vse skupaj je trajalo le dober četrt ure in v teku ene ure je že zopet sijalo sonce. V Kropi je vse precej opustošeno, na bližnji Češnjici in polju sicer ni znatne škode, pozna se pač koruzi, pesi, solati itd., pač pa so vrtovi precej v neredu, zlasti veliko na pol zrelih češenj je zbito na tla, tako da bo češnjav pridelek zopet piškvav, kot je bil lansko leto. Ljudje so s strahom gledali na po-lje, saj žito, prav vse vrste, najlepše zori in veliko obeta. Za enkrat so rešeni in Bog nas varuj kaj bujšega. Podrobnjeje iz Krope še sledi.

Krasna stoječa svetilka. 3 žarnice so montirane v lepo okrašenih bučah, četrta pa v senčniku, ima podobno obliko.

tako potrebnega zavoda, tako pokojnemu ravnatelju Šubicu in sedanjemu ravnatelju Reisnerju, ki je dvignil šolo do naravnost vzgledne višine. Upati je, da se bo manjkajoči trakt še dozdal. Občinski svet bo gotovo uvidel pomen izobrazbe obrtniškega nasrčaja in bo z vsemi močmi delal na to, da pri-demo čimprej do uresničitve tega načrta. Predsednik Zbornice za TOI g. I. Jelačin se je zahvalil vsem, ki so pripomogli izvedbi že zdavnaj za-členega in potrebnega zavoda. Zbornica za TOI se zahvaljuje danes prvemu ravnatelju Ivanu Šubicu in mu odkriva spominsko ploščo, ki jo je po njenem naročilu izdelal prof. tega zavoda kipar g. Sever. Enaka zahvala in priznanje pa gre njegovemu so-delavcu tedanjemu županu mesta Ljubljane Ivanu Hribarju. Zbornica za TOI je pripravljena še v na-prej podpirati gojence zavoda s štipendijami in podpirati zavod v njegovih težnjah. Spominsko plo-

Mučen vtis ital. odgovora Vatikanu

Izmenjava not brez miselnosti — Papež namerava izdati okrožnico proti nacionalizmu

Rim, 25. jun. tg. Kakor je bilo pričakovati, je zadnji odgovor italijanske vlade napravil v Vatikanu nadvse mučen vtis, posebno, ker so do zadnjega trenutka upali, da se bo položaj zboljšal. Tudi splošni ton italijanskega odgovora se smatra skoraj za izzivalen. Zatrjuje se, da je papež zelo žalosten, vendar pa je preprčan, da kot poglavar Cerkev ni mogel postopati drugače. O bodočih korakih se vatičanski krogi še niso končno odločili, zdi se pa, da se prišli do prepričanja, da bi bilo brez miselnosti nadaljevanje izmenjave not, ker ni mogoče doseči vidnega zblizanja nasprotujočih si stališč. In res je prišlo dosedaj samo v eni točki do sporazuma, da mora člen 43 konkordata glede katoliške akcije dobiti določeno interpretacijo, da se v bodoče prepreči novi incidenti. Vendar pa Vatikan nasprotno kot italijanska vlada ne smatra, da bi se mogla o tem začeti pogajanja, dokler se dosedanj dogodi ne razširijo zadovoljivo. Papež je danes zopet sprejel v triletni privatni avdienci svojega nuncija pri italijanski vladi. Če ne bo nobene spremembe položaja, se bo Vatikan

na brž zaenkrat omejil na to, da bo zahteval od italijanske vlade gotovo dokumentiranje glede katoliške akcije in dozdevnih tajnih sestankov v vatičanskih eksteritorialnih poslopih, posebno ker je Vatikan prepričan, da so italijanske informacije ali popolnoma napačne ali pa neizmerno pretirane. Če teh dokumentacij ne bo mogoče doseči, bo pač treba računati s tem, da se bo izdala že pripravljena vatičanska bela knjiga o konfliktu. Trdovratno se vzdržuje tudi govornica, da hoče papež v kratkem izdati večkrat napovedano, pa z ozirom na svetovni položaj vedno zapovedano okrožnico proti nacionalizmu.

Protestna nota Vatikanu Litvi

Kovno, 25. jun. tg. Radi izгона nuncija Bartolonia je Vatikan poslal litovski vladi zelo ostro protestno noto. Nota zanikuje, da bi bil nuncij postopal proti diplomatskim običajem in zahteva, da se izgonsko povelje nemudoma prekliče.

Trst, svobodna luka - za sovjete

Rim, 24. junija. Tukaj kroži oficijelno še ne potrjena govorica, da se je ob priliki obiska italijanskih industrijalcev v Moskvi izdelal program konference med italijanskimi industrijalci in predstavniki sovjetskih gospodarskih organizacij.

Baje bo sovjetska vlada predložila Italijanom novo trgovinsko pogodbo, na podlagi katere bi Rusija zvišala svoja naročila na italijanskem trgu za novih 200 milijonov rubljev.

Pri tej priliki se bo baje tudi diskutiralo vprašanje, ali bi ne kazalo proglašiti Trst kot svobodno luko za ruske trgovske ladje. Če bi se kaj takega uresničilo, bi to seveda pomenilo ogromen gospodarski preobrat.

So pa krogi, ki tako možnost demantirajo in opozarjajo, da se te vesti lansirajo iz Rige, ki je v ruskih zadevah absolutno nezanesljiva. Vendar pa je za značilno, da fašistični tisk to vest ponatiskuje.

Rim, 25. junija. 2. Italijanska industrijska mi-

Iz poštne službe

Belgrad, 25. junija. AA. S sklepom ministra za promet so prestavljeni k mestni terenski sekciji v Ljubljani ing. Rafael Eržen, pristav direktorije v Ljubljani, Miroslav Urbanec, tehnični uradnik 8. skupine 35. terenske sekcije, Miroslav Čehner, tehn. uradnik 8. skupine 3. terenske sekcije, Josipina Rogi, arhivska uradnica 35. terenske sekcije v Celju, Alojzij Furlan in Anton Kavčič, tehnični uradnika 9. skupine, ter Silvester Kavčič in Miroslav Crkven, tehnična uradnika 10. skupine terenske sekcije v Ljubljani; k 3. sekciji v Ljubljani Milan Lenasi, tehnični uradnik 8. skupine 35. terenske sekcije v Celju, Josip Puntič, praktični tehnični uradnik 9. skupine 35. terenske sekcije; k 10. sekciji v Maribor ing. Stanislav Podboj, uradniški pripravnik; k 11. sekciji v Vinkovce Ludvik Turk, praktični tehnični uradnik 9. skupine 9. sekcije v Mariboru.

Iz sodne službe

Belgrad, 25. jun. 1. Z ukazom Nj. Vel. kralja so postavljeni po službeni potrebi: za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru dr. Franc Kotnik, starešina okrajnega sodišča v Kranjski gori; za sodnika okrožnega sodišča pri deželni sodišču v Ljubljani dr. Vladimir Zelezinger, tajnik kasacijskega sodišča pri Stolu sedmorice v Zagrebu; za sodnika okrožnega sodišča pri deželni sodišču v Ljubljani Josip Baričević, sodnik okrajnega sodišča v Cerknici. Za tajnika kasacijskega sodišča pri Stolu sedmorice v Zagrebu, oddelek B dr. Aleksander Grobelnik, sodnik okrajnega sodišča v Metliki; za sodnika okrajnega sodišča v Metliki dr. Stojan Bajžič, sodni pripravnik 8. skupine pri deželni sodišču v Ljubljani; za sodnika okrajnega sodišča v Cerknici Anton Šporn, sodni pripravnik pri okrožnem sodišču v Novem mestu.

Iz upravne službe

Belgrad, 25. jun. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve premeščen po potrebi službe okrajni načelnik 7. skupine v Metliki Fran Zmigavčič, dozdaj višji pristav iste skupine v Črnomlju; za banskega svetnika pri kr. bankski upravi dravske banovine pa je postavljen v 4-I Leon Grasel, dr. Marko Ipavec, dr. Bronislav Fišcher, dozdaj v 4-II, v 4-II dr. Leo Bogataj, dozdaj v 5-II, za politično-upravnega tajnika v 5. skupini Fran Mramor, dozdaj v 6. skupini; za pomožnega politično-upravnega tajnika v 6. skupini Ivo Metlič, dozdaj v 7. skupini; za okrajnega načelnika v mestu dosedanje službe v 4-II v Slovenjgradu Friderik Viher, dozdaj v 5. skupini; v 5. skupini v Radovljici dr. Ivan Vidmar; v Krškem dr. Janko Šiško; v Ljutomeru dr. Alojzij Testenjak; v Kočevju Adalbert Placer; v Gornjem gradu Matko Kandič; za okrajnega podnačelnika v mestu dosedanje službe v 5. skupini v Brežicah Fran Marsič, dozdaj v 6. skupini; v Ljubljani Mirko Brezigar; v Kočevju dr. Tino Suša; na Prevaljah Ivan Milač; v Mariboru desni breg dr. Ivan Vrehar; v Kranju dr. Ivan Zohar; v Smarju pri Jelšah Anton Svetnik; za politično-upravnega tajnika v 5. skupini pri okrajni izpostavi v Škofji Loki Fran Levičnik; v Mariboru levi breg Fran Vovšek; v Mariboru desni breg dr. Ivan Potočnik; za okrajnega podnačelnika v 6. skupini v Logatcu Ivan Baydek; v Krškem dr. Josip Tomšič; v Slovenjgradu Leopold Eileta; za politično-upravnega tajnika 6. skupine v Dolnji Lendavi Jakob Počkar; v Celju Ivan Forčesin; za političnega komisarja 6. skupine pri predstojništvu mestne policije v Mariboru Stanko Kon; za političnega komisarja 7. skupine pri železniški policiji v Mariboru Stevo Krajnovič; za višjega nadzornika policijskih agentov 7. skupine v Ljubljani Silvan Pečenko; za višjega nadzornika policijske straže v 7. skupini v Ljubljani Dragotin Gril.

Ameriški izseljenci prihajajo

Pariz, 25. junija. AA. Sem je dospela skupina jugoslovanskih izseljencev iz Amerike, ki bo sodelovala na izseljeničnem kongresu v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Vodi jih jugoslovanski ataše pri poslanstvu v Washingtonu dr. Berislav Angjelinovič.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Po dežju na ostalo spremenljivo oblačno. Vzhodni rob Alp in južne Alpe: Po nevihtah zjasnilev. V splošnem začasno hladnejše vreme.

Pred odločitvijo o Hooverjem predlogu

Berlin, 25. jun. tg. Pričakovati je, da bo takoj prišlo do odločitve o Hooverjevem predlogu za enoletno odgoditev plačil. Zdi se, da Washington smatra francoski predlog za nezadosten, da bi moral Nemčija še dalje plačevati nektril del reparacij, ker so se druge vlade brezpogojno izjavile za Hooverjev predlog. Melten bo dobil nalogo, da pripravi francosko vlado do jasnega pristanka, tako da bi bilo mogoče vsaj znižanje francoskih pred-

pogojev v tej obliki, da bi po brezpogojnem sprejemu Hooverjevega predloga neposredno sledila nemško-francoska pogajanja o posameznih vprašanjih, med drugim tudi o onih plačilih, ki naj bi se v obliki kredita vrnila Nemčiji. Washingtonski vladi je očitno na tem, da doseže najprej efekti dejanske odgoditve plačil, dočim bo vsa poznejša vprašanja smatrala kot evropsko zadevo.

Zbor Zadružne zveze v Zagrebu

Lep napredek mladega žilavega zadrugarstva

Zagreb, 25. jun. e. Danes je imela Zadr. zveza svoj občni zbor. Delovanje tega solidnega zavoda je pokazalo, da je v sedanjih težkih gospodarskih prilikah edinole zadruga tisti faktor, od katerega smo naš kmet pričakovati izdatne pomoči. Hrbišče tega, kakor vsakega združnega zavoda so kreditne zadruge. Pri kreditnih zadrukah pa je bil prošlo leto največji pokret za znižanje obrestne mere. Danes se kmetijsko najslabše rentira, zato tudi ni prav, da bi ravno kmet moral plačevati najvišje obresti. V svojem govoru je predsednik upravnega sveta poudaril, da se je v tem pravcu veliko pričakovalo od Privilegirane agrarne banke, češ da bo ona s svojim vplivom mogla olajšati kmetu obrestne mere. Naši upi so šli po vodi, ker se opaža, da se naše zadruge le v majhnem obsegu poslužujejo kreditov Privilegirane agrarne banke. Zadruga zveza je izposlovala od PAB okvirni kredit v iznosu 5 milij. Din, toda zadrugčlanice se tega posojila niso posluževale, ker je dobivanje kredita prekomplecirano in predolgotrajno. Zato so rajši šle iskat kreditov drugam, četudi so bili dražji. Nadalje se mora zadruga na deželi boriti proti privatnim ban-

kam, ki še vedno nudijo do 12 odstotkov na vlogo a zato dolžnikom računajo do 40-odstotne obresti. Zato morajo tudi zadruge plačevati višje obresti na vloge, da vzdržijo konkurenco.

Napredek v Zvezi učlanjenih zadrug je razviden iz bilance 80 zadrug. Gotovine imajo 6.032.220 Din, posojil 71.041.952, tekoči računi znašajo 19.144.952, menice 11.987.632, inventar 556.638, nepremičnine 1.152.235 Din. Cela aktiva znaša 125.807.632 Din, pasiva 22.593.683 tako, da znaša dobiček 1.218.646 Din. V pasivih figurirajo vloge z vsoto 89.239.287 Din.

Skupni promet zveze znaša l. 1930 1 milijardo 217.492.050 Din.

Medtem, ko je l. 1925 Zveza štela samo 22 zadrug s 2.597 člani, je število včlanjenih zadrug naraslo na 80 s 19.830 člani. Najbolj so narasle kreditne zadruge, ki so se podvojile. Narastek je znaten tudi pri mlečarskih in nabavljajalnih zadrukah, ki reprezentirajo 4.765 članov s kapitalom od 1.633.710 Din. Razveseljiv je bil tudi napredek pri vlogah, ki znašajo skupno 7 vlogami Zvez 105.090.113 Din, kar pomeni impozantne številke.

Vidov dan

Ljubljana, 25. junija. AA. Vidov dan dne 28. junija se vsako leto praznuje kot spominski dan preminulih borilcev za vero in domovino s slovesno službo božjo. Ker pa je letos Vidov dan 28. junija na nedeljo in se po liturgičnih predpisih katoliške cerkve na nedeljo ne sme opraviti rekvem, bo v smislu prejetega sklepa jugoslovanskih škofov julija 1919, obhajala katoliška cerkev prošnjo v soboto dne 27. junija 1931. V ta namen se bo v ljubljanski stolnici služil slovesni rekvem v soboto dne 27. junija ob 10 dopoldne.

Važni sklepi vlade za povzdig trgovine

Belgrad, 25. junija. 2. Vlada je sprejela zahteve gospodarstvenikov, da olajša izvoz našega blaga v Grčijo. V glavnem gre za znižanje železniške tarife in državne pomoči v splošnem, da bi se čim bolj plasiralo naše blago na grškem trgu in izkoristilo nenormalne bolgarsko-grške trgovinske odnose.

Belgrad, 25. junija. 2. Trgovinsko ministrstvo je v sporazumu s kmetijskim ministrstvom sklenilo, da se otvori trgovski in obrtni tečaj v zvezi s kmetijskimi v vsej naši državi. Za te tečaje so že odobreni krediti v znesku 3 milijone Din, in so se tudi banke uprave obvezale, da bodo dale s svoje strani potrebno pomoč.

Doumer in framasoni

Odkritja o sovraštvu framasonske lože proti sedanjemu predsedniku francoske republike

Zagreb, 24. jun. e »Hrvatska straža« priobčuje iz Pariza zelo zanimive vesti iz političnega zakulisja ob priliki volitev novega predsednika francoske republike. Članek nosi naslov: »Paul Doumer proti framasonski nečastni družbi«. V članku razmišlja dopisnik o zadnjih volitvah in o dvoboju, ki se je vršil med Doumerjem in Briandom. Slednjega je protežiral Leon Blum, vodja socialistov, s parolo: »Kdor glasuje proti Briandu, glasuje proti miru. Doumer, ki ni nikak »klerikalec«, pa je imel proti sebi vse kompaktne framasonsko ložo, ker je vse svoje življenje ostal zvest družinski tradiciji, ki so tudi v Franciji vedno več ali manj navezane na krščansko etiko. Francoska loža je torej takoj dala geslo vsem svojim članom v senatu in v parlamentu, da naj glasujejo proti »sumljivim Doumerju. Inscenirala se je komedija s tem, da je prišla k Briandu, ki »prva kar ni maral kandidirati in je tozadevno obljubo tudi dal on sam ustmeno Doumerju, radikalna deputacija ter ga začela prositi, naj vendar kandidira v imenu mirnega gibanja. Briand, katerega je loža vedno protežirala in ki se ima zahvaliti francoski loži, da je napravil tako sijajno kariero, se je ni mogel odstraniti od svojih bratov, ker so ga vezale na ložo gotove obveznosti nečednega značaja (Philippe Berthelot). Na veliko veselje je celo nekoliko katoliških poslancev desnice agitiralo za Brianda. Loža je to priliko zagrabila in ga potisnila v ospredje pod leniko interesov zunanje politike.

Tardieu, ki je bil že enkrat žrtev Stoegeovih framasonskih intrig, je zato izdal povelje, da se naj pri tajnem glasovanju za predsednika republike vsa desnica, ki je proti loži, kompaktno izreče proti kandidatu lože Briandu. Tardieujev manever je bil uspešen in Doumer je bil poslan v elizejsko palačo. Sedaj, ko je prva nervoznost minila, se poлагoma razkrinkavajo framasoni in javnosti sedaj ve, zakaj je loža izključila Doumerja. Tudi Doumer je prišel v politiko s pomočjo lože, toda takrat, ko še ni bila ateistična in protikatoliška, kakor je danes. Toda palogoma je pošteni Doumer spoznal, da je besedičenje o človečanskih idealih samo prazna frazerija in da se bratje v ložah tek besed samo poslužujejo, da za njimi skrivajo svoje lastne sebične namene. Osebito panamski skandal, v katerega so bili zapleteni vsi odlični framasoni, je Doumerju odprl oči. Sam notranji minister je takrat moral priznati v parlamentu, da framasonski

loža vodi posebne liste, na katerih zaznamuje častnike, ki so »klerikalec« in ki se »spozabljajo tako daleč, da gredo k sv. maši«. Te ložne informacije služijo potem državnim organom za orientacijo, kadar gre za napredovanje. Vsi maršali in zmagoviti vojskovodje zadnje svetovne vojne so se takrat nahajali na »črnih framasonskih listah« in so morali služiti na najslabših mestih — ker so bili vsi za vedni katoliki. Framasonski častniki kakor Sarraill in Nivelle, nesposobni, kot je vojna dokazala, pa so prišli do najvišjih mest in časti. Šele strašne izkušnje svetovne vojne, ki so stale morje mlade krvi, so prisilile armadno vodstvo, da je poklicalo iz eksila vojskovodje, ki so peljali armado potem do končne zmage.

Doumer je vse to videl in kot pošten državljani, čistega patriotskega značaja, tega ni mogel odobravati. Zato je 1904 izstopil iz lože ter nešteto krat v parlamentu nastopil proti vojnemu ministru Andreju, kateremu je očital podlo framasonsko špijonažo v armadi in sistem drugega denunciranja, ki ga je uvedel v vojsko. Enkrat je izrekel v državnem zboru sledečo izpoved: »Ko sem vstopil v framasonerijo, sem mislil, da bom tam našel prijatelje in zagovornike napredka in svobode. Tako je tudi bilo. Toda nekoliko časa zatem se je loža spreobrnila v klico, ki je razprostrla mreže denunciranja in zahrbitve špijonaže ter zakotnega ogledužva, protekcionizma in mednarodnega brezdominstva. To niso moja načela niti moji ideali. Jaz som zato prekinil vse stike s framasoni, ki so nečestna družba.«

V znak protesta je Doumerja loža vrnila, ko je 1907 kandidiral za predsednika republike proti framasonu Fallieresu. Doumer je čakal 24 let na osve-to in jo je pričakal. Tokrat je loža bila preslaba in njen kandidat Briand je podlegel.

Doumer je napisal eno samo knjigo. »Mojim otrokome, a tu je lepa, tako lepa, da jo dajejo očetje in matere svojim otrokom, ko stojijo na pragu življenja. Zakon je življenjska zveza. Živeti zakonsko življenje ni samo roditi otroke. Otroke je treba vzgajati. Zato mora zakonska zveza biti nerazdružljiva. Ni čuda torej, da je loža tega očeta osmihi otrok, od katerih so stirje padli na bojišče, hotela odstraniti in postaviti na njegovo mesto svojega moža, ki je bil dne 4. januarja 1891 obsojen radi javne nemoralne in zato tudi etian iz advokatske liste. Tako »Hrvatska straža«. Tako ponavlja tudi »Slovenec«.

Vlada

za oškodovane kmete

Belgrad, 25. jun. AA. Ker je te dni vladale v nekaterih naših krajih težko neurje in so nevihte napravile veliko škodo, je zahteval minister za kmetijstvo od vseh referentov, naj mu predložijo poročila o povzročni škodi. Minister se je pobrigal za odobritev izrednih kreditov za nujno podporo poškodovanim krajem. V krajih, kjer je to potrebno, se bo dajala prebivalstvu tudi prehrana, v drugih krajih pa podpora v semenu uničenih kultur.

„Jadran“ nova šolska ladja

Belgrad, 25. junija. AA. Današnji slavnost, ki bo v Hamburgu o priliki spuščanja v morje nove šolske ladje naše kraljevske mornarice, ki ji jo je Jadranska straža poklonila, bo prisostvoval viceadmiral Stanković, ki je že odpotoval. Prava proslava bo pa šele tedaj, ko ta poneša ladja, dokaz ljubezni vsega našega naroda, pride v naše vode. Ladja se bo imenovala »Jadran«. K današnji proslavi je belgrajska Jadranska straža poslala Nj. Vel. kralju tale brzojav:

Danes, na dan spuščanja v morje šolske ladje, ki jo poklanja v dar kraljevski mornariki ljubezen članstva Jadranske straže in vse države do kraja in domovine, tolmači izvršni odbor Jadranske straže v Belgradu želje članstva in vsega naroda ter najudanejšje pozdravlja junaškega vladarja, v katerem vidi največjega tvorca domovine in se nada, da bo ladja dostojna naše suhozemske vojske v srečo kralja in Jugoslavije.

Preko oceana

Berlin, 25. jun. tg. Prekoceanska letalca Post in Gatty sta ob 19.38 startala iz Berlina dalje v Moskvo. Moskvo hočeta doseči, ne da bi vmes pristala, in po kratkem odmoru hočeta takoj dalje v Irkutsk.

Moskva, 25. jun. AA. Ameriška letalca Gatty in Post sta prispela danes popoldne senkal in tako dovršila prvi del poleta okoli sveta, ki sta ga pričela v torek.

Crefeld, 25. jun. tg. Danska letalca Hillig in Holstis sta 13 ur po startu Posta in Gattyja startala v Evropo in dospela na crefeldsko letališče ob 17.30. Hotela sta leteti naravnost na Dansko, nad Oceanom pa sta zgubila smer in pristala v Crefeldu.

Obsodba članov „Matije“

Rim, 25. jun. AA. V razpravi proti sicilijanski tajni organizaciji »Matije« je bilo obsojenih 12 obtožencev na do smrtne ječe, 37 drugih obtožencev pa na 107 let ječe. Proces je trajal eno leto.

Major Franco se ponesrečil

Pariz, 25. jun. AA. Havas poroča iz Seville: Na javni skupščini, ki se je tam vršila, se je podrla tribuna, na kateri so stali govorniki. Pri tem si je znani major Franco, ki je stal med govorniki, zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico. Njegovo slanje je precej nevarno.

Razpis

Mestno načelstvo Ljubljana razpisuje vsa dela za napravo novega železobetonskega Cevljarskega mostu pod Trančo.

Razpisni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu Šolski dvorovi št. 2/II. nadstropje, vložnice med uradnimi urami.

Pravilno opremljene ponudbe je vložiti istotam do torka, dne 7. julija 1931 do 11 dopoldne.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 22. junija 1931.

Razpis

Mestno načelstvo Ljubljana razpisuje vsa dela za prestavitel litoželeznega Cevljarskega mostu. Razpisni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu Šolski dvorovi št. 2/II. nadstropje, vložnice med uradnimi urami.

Pravilno opremljene ponudbe je vložiti istotam do torka, dne 7. julija 1931 do 11 dopoldne.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 22. junija 1931.

Dnevna kronika

Koledar

Petek, 26. junija: Janez in Pavel, mučenca.

Novi grobovi

† V Repnjah pri Vodichah je umrl g. Andrej Plečnik, gimnazijski profesor v pokoju. Po svoji upokojitvi se je naselil leta 1921 v zavodu šolskih sester v Repnjah, kjer je 24. t. m. ob 9 zvečer umrl. Pogreb bo v soboto ob 9 dopoldne na župno pokopališče v Vodichah. Na smrtni postelji je blagi pokojnik v svoji veliki skromnosti izrazil željo, naj bi se po smrti o njem ne pisalo. Naj v miru počiva!

† V Ljubljani je umrla gđ. Mici Kanduč. Truplo prepeljejo v Smarno pod Smarno goro, kjer jo bodo v soboto ob osmih zjutraj pokopali. — V splošni bolnišnici je umrl g. Netko Vidmar, trgovec v Stari novi vasi pri Ljutomeru. Blag jima sponin! — Zaluzojim naše iskreno sozljaje!

† Zapaže pri Radovljici. Na kresni dan je podlegel kratki srčni bolezni ugledni posestnik Jože Kolman p. d. Zebrel. Škoda vrliga moža.

Osebnosti

— Rusko odlikovanje. Univerzitetni profesor dr. Franc Grivec je odlikovan z znakom, katerega mu je poklonilo Društvo ruskega rdečega križa (stara organizacija) za njegove mnogobrojne usluge bodisi na literarnem, socialnem in dobrodelnem polju, ki jih neprestano skazuje bratom Rusom. Prof. dr. Grivec je v polni meri uresničil devizo, ki stoji na poklonjenem mu znaku: Vozljubi bližnjega kak samoga seba.

— Diplomirali so včeraj na juridični fakulteti ljubljanske univerze gg. Kuhar Boža, Tominec Oskar in Zwitter Lida iz Ljubljane. Čestitamo!

Razstava meščanske šole

V Ljubljani, dne 23. junija 1931.

Ogledal sem si razstavo meščanske šole v St. Vidu. Gospod ravnatelj me je prijazno sprejel in mi jo razkazal. Bil sem prijetno iznenaden nad izdelki in blagorval mladino, da ima priliko, da se lahko tako temeljito pripravi na težek življenjski boj.

Prva soba je odločena predvsem dekliškim izdelkom. Tu vidiš skoro vse, kar je potrebno za vzgojo dobre gospodinjice: polno je lepo izdelanega osebne ženskega perila, blazin, prtov in prtčev, zastorov, bluz in telovnikov, ki so posebno lepo okrašeni z narodnim vzorjem. Opazil sem tudi bosanske in dalmatinske motive. Zanimivo je, da ima vsak izdelek lasten, samostojen okras. Po stenah visijo risbe — lastni osnutki za okrasitev ročnih del, posebno lepi so narodni ornamenti za blazine, prte, zastore in pregrinjala. En del sobe je spremenjen v obednico: tu je razstavljena s cvetjem okrašena miza za obed, dalje čajna miza ter dve servirni mizici, na katerih so mlade gospodinjice pokazale suhe rezance vseh vrst, domač kruh, čajno pecivo, narezek in torto. Na steni visi tudi načrt šolskega vrta.

V drugi sobi so razstavljeni pisarni izdelki in deška ročna dela. Iz pisarnih izdelkov se vidi dobra praktičnost šole: mnogo je poslovnega spisa, pisanega tudi na pisalni stroji, knjigovodstvo, fiskalni risbi ter geometričnih načrtov. Lepi so stenski zgodovinski zemljevidi, posebno mnogo jih je iz naše narodne zgodovine. Sredi sobe so razstavljena deška ročna dela iz vseh mogočih tvarin in tehnik. Posebno so ugajale lesene šatulje z intarzijami, poslikani obešalniki, pleteni koški s poslikanim steklom, razni odlički in učila.

Ko sem vstopil v tretjo, zadnjo sobo, sem bil pa kar razočaran nad vztrajnostjo in iznajdljivostjo učencev. Toliko lepote, bogastva barv in motivov nisem pričakoval od otrok te starosti. Tu vidiš vse mogoče risarske tehnike, ki pa so tudi vsestransko praktično uporabljene: v okvirjih slike s pasteli in akvareli, oljate slike, geometrijski in narodni ornamenti, slike na steklo in baržun in svilo in razne odličke. Prevladuje seveda radi praktične vrednosti pestra ornamentika, posebno narodna. Učenci so celo sami izdelali šablono za narodni motivi za slikanje na steno. Posebno pohvalno je to, da so vsi izdelki lastni osnutki učencev, kajti med par sto ornamenti ne najdeš, da si bi bila dva enaka. Kaj se da napraviti z narodnimi motivi, vidiš, če pogledaš n. pr. prekrasne steklene lase. Naj končno še omenim lepe odličke iz mavca, reliefe Nj. Vel. kralja Aleksandra, nadškofa Jegliča in pesnika Askercar, čijih belina se lepo odraža v pestri okolici.

Odšel sem z razstave s prepričanjem, da bo ta mladina tudi v kasnejšem življenju pri delu tako iznajdljiva, vztrajna in natančna, da bo ljubila kralja in domovino vedno, saj se iz vse razstave vidi, da jo vzgajajo tako.

Razstava bo odprta še v nedeljo, dne 28. junija ves dan.

Strelna zažgala 2 poslopji

Maribor, 25. jun.

V Visolah pri Slov. Bistrici je strelna pred dobrim tednom zažgala hišo posestnice Marije Dovnik tik ceste, ki vodi na Tinje. Zgorle so tudi vse premičnine, škoda znaša okoli 60.000 Din. Zavarovano je bilo pri »Vzajemni zavarovalnici«, ki je dala škodo takoj po svojem glavnem zastopniku Fr. Zebotu iz Maribora ceniti. — V Dobrenju pri Pesnici je v sredo dne 24. jun. predpoldne strelna iz malega oblaka udarila v gospodarsko poslopje bratov Kersnik. Zgorle je vse, tudi premičnine in novo seno. Škoda znaša okoli 150.000 Din. — Tudi tu je bilo zavarovano pri »Vzajemni zavarovalnici«, a za malo vsoto.

Konj ubil gospodarja

M. Sobota, 24. jun.

Škodnikovi v Gornjih Slavečih so nenadoma izgubili gospodarja in očeta, 66letnega Stefana. Umrl je na tragičen način.

Oče je bil proti domu voz sena. Ker je bilo seno v hišo nalozeno, se sam ni peljal, marveč je korakal ob vozu. Pot je vodila preko ozkega mostu. Gospodar se je tik za konji stisnil k vozu. Ko so konji prispeli na most, je onega konja, za katerim je korakal škodnik, nenadoma pihel obad. Zival je vsled bolečine poskočila in brezglava z nogami nazaj. K nesreči je zadela moža v glavo. Udarce je bil močan. Lobjanja je počila. Gospodar je obležal na tleh. Nekaj ljudi je videlo prizor. Takoj so prispeli, da bi ranjenca pomagali. Ves trud je bil brez uspeha. Spravili so ga domov in od tam prepeljali v bolnišnico v avstrijsko Radgono. Pomagati pa mu tudi v bolnišnici niso mogli. Naslednjega jutra je izdihnil.

Šolske vesti

— Na drž. deš. meščanski šoli v Krškem se vrši vpisovanje za I. razred dne 29. in 30. junija 1931 v ravnateljstvu pisarni od 8. do 12. ure. Za vpis sta potrebna krstni list — ne izpisek iz krstne knjige — ter izkaz. Revni učenci in učenke dobijo ob začetku šol. leta na posodo vse učne knjige. Pri vpisu mora plačati vsak 20.— Din v zdravstveni fond. — Ravnateljstvo.

— Na drž. meščanski šoli na Viču pri Ljubljani bo vpisovanje učencev in učenk v prvi, drugi, tretji in četrti razred dne 29. in 30. junija 1931 ob 8. do 12. ure. V prvi razred se vpisujejo učenci in učenke, ki so dovršili četrti ali peti razred osnovne šole. K vpisovanju je priložen izkaz o šolskem napredku in krstni list. V drugi, tretji in četrti razred se vpisujejo učenci in učenke na podlagi letnega izpisa. Najubožnejši učenci dobijo učne knjige na šoli. — Ravnateljstvo.

— Na meščanski šoli na Raketu se bo vršilo vpisovanje v I. razred in v vse ostale razrede v torek 30. junija in v sredo 1. julija, obkraj od 9. do 12. ure. Za vpis v I. razred je potreben izkaz o dovršenem IV. razredu osnovne šole in krstni list. Na novo vstopajoči učenci in učenke naj se zgledajo v spremstvu staršev!

— Glasbena šola v Kranju priredi s svojimi gojenci in gojenkami ob koncu šolskega leta 1930-31 javno produkcijo, ki se vrši v petek, dne 26. junija ob 18 v gimnazijski telovadnici. Vstopnice ni.

Ostale vesti

— Alježev klub v Ljubljani obvešča prijatelje planin, da bo vse nedelje in praznike od 28. t. m. do 30. avgusta služba božja na Kredarici ob 8. 28. in 29. t. m. je služba božja ob 10 na Kočah pri Trziču, 28. t. m. je tudi ob 11 sv. maša na Krivcu.

— Radio Ljubljana opozarja tako svoje abonente kakor tudi ostalo občinstvo na sledeče prenos: Danes ob 10 se bo prenašala otvoritvena izseljenjskega kongresa iz Delavske zbornice. V soboto 27. t. m. ob 11.45 se vrši v proslavo Vidovega dne mladinska akademija s pestrnim sporedom, na kar opozarjamo zlasti šolska vodstva. Na predvečer Vidovega dne ob 20 predava o pomenu Vidovega dne dr. Karel Capuder, 28. junija pa bo prenos slavnostnega odprtega plosče Davorinu Jenku, kakor tudi Ignaciju Borštniku iz Cerkelj na Gorenjskem. Začetek prenosa ob 14.20. Ob 16.30 pa opozarjamo zopet našo mladino na mladinsko opero »Gozdna kraljica«, katero predvaja v studiu v Ljubljani mladina iz Trziča.

— Velika gasilska prireditve se vrši dne 28. junija t. l. na Vidov dan v Hotederski. Sprejem društev in ostalih gostov se vrši ob 9. uri dopold. Ob 12. uri je sprejem zastopnika g. bana, ki je pokrovitelj prireditve in ga bo zastopal g. dr. Leo Starč, nač. upravnega oddelka banske uprave. Takoj nato se vrši pozdrav državne zastave, katero ponese častni vod obmejne čete na mejo in katera se razvije samo ob državnih praznikih. Po tem pozdravu je sv. maša, po maši blagoslov brizgalne nato obhod po vasi, mimohod in razhod. Ob 12 se vrši slavnostni banket. Ob 14 se vrši gasilska vaja z novo brigadno. Ob 15 se prične velika ljudska veselica na vrtu g. Iv. Petkovška. Vljudo vabimo, da se iz sosednjih krajev vdeležijo čim največ narodnih nos. Udeležencem je na razpolago ugodna avtomobilska zveza z Logatcem in sicer vsake pol ure.

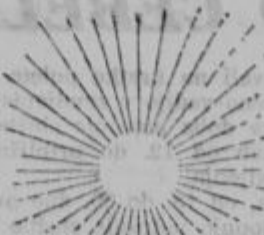
— Pri utrujenosti, razdražljivosti, tesnobi, pomanjkanju spanja, srčnih težkočah, tiščanju v prsih pospeši naravna »Franz-Josef« grenčica izdatno kroženje krvi v spodnjem delu telesa in pomirljivo učinkuje na valovanje. Profesorji za boleznih prebivali izjavljajo, da se izborna obnove »Franz-Josef« voda kot čistilo sredstvo pri pojavih, ki izhajajo iz samootrovnosti kanala debelega črevesa. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in zadevnih trgovinah.

— Slovensko planinsko društvo razglašajo: Dne 4. in 5. julija t. l. priredi Meziška podružnica SPD. na Peči velika slovesna čast sv. Cirilu in Metodu. Obenem se bo proslavila tudi petletnica obstoja podružnice. V soboto 4. julija zvečer se bodo začeli kresovi in umetni ognji. Pri slavnosti bo sodelovala godba. Meziškega rudnika. Naslednje jutro 5. julija ob 9 bo pred kočjo sv. maša z godbo, po maši koncert pred kočjo. Vabimo planince iz vseh delov domovine, da pohite na lepo slavnost na »Peco«, kamor je že sam izlet nadvse lep. Preskrbljeno bo za prenočevanje v zadostni meri. Udeleženci naj se prijavijo v pisarni Osrednjega odbora v palači Lj. Kred. banke IV. nadstropje do 30. t. m. Če bo večje število udeležencev, bo vožnja polovična. — Staničeva kočja bo od 25. junija nadalje odprta in oskrbovana.

— Nova kuharska knjiga (brezmesna — vegetarijanska). Prevrat v naši dosednji kuharski umetnosti, a v zdravstvenem oziru napredek pomeni najnovejša kuharska knjiga: Prehrana po najnovejših zdravstvenih načelih. Po spisih dr. med. Birscher-Bennerja in po zbirki kuharskih zapiskov (receptov) ge. Berte Bruppacher-Bircher v Zürichu, priredila Stanišanja Humeč, učiteljica gospodinjstva. 224 strani, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, cena 30 Din, vezana 40 Din. Poleg mnogih nemških zdravnikov propagira znani švicarski zdravnik dr. Birscher-Benner že nad 30 let z največjim uspehom nauk o prehrani brez mesa, pripravljeni po načini, ki ustrezajo sedanjemu stanju vede o prehrani človeka. On dokazuje, da je v naši dosednji mesni prehrani mnogo slabega, naravnost usodnega in da moramo marsikatero bolezen ali prerano smrt pripisati na rovaš napačne prehrane. Sploh si je današnja moderna medicina ta nauk zelo osvojila in ga tudi že naši domači zdravniki pri raznih obolenjih priporočajo. V 323 zapisih, ki so vsi skrbno preizkušeni, lahko pripravimo jedila, ki popolnoma odgovarjajo zahtevam zdrave, popolne človeške prehrane. Sledi navodilo za peko kruha, preprosti jedilnik (za vsak mesec 4 vzorci), dalje obširnejši jedilnik s piclo presno zelenjavo ter kratka razprava o presni (nekuhani — surovi) hrani.

— Za mesec julij. Nočnim častivcem Najsv. Zakramenta in vsem, ki se udeležujejo molitvenih ur pred Najsvetejšim, naznanjamo, da je izšla v novem natisu mala knjizica: »Ura molitve v počestitve svetih ran in predrage Krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa« in se od sobote dalje dobiva v Prodajalni KTD prej H. Ničman za ceno 4 Din za izvod. Gospodje in družbe, ki naroče več izvodov skupaj, dobe 10% nameček. Po pošti velja posamezen izvod 50 par več.

— Opozarjamo na novo podjetje avtoobzoro-prevoznitvo Rud. Velepica v Ljubljani. Več glej v današnjem oglaš.

Dobrota ob vročih dnevih ...

je, če si umijete glavo z Elida Shampooom. Lasje se vam ne samo dobro izperejo ... ampak vam ostanejo tudi lepi in zdravi!

Vsak teden po enkrat si umijte glavo!

ELIDA SHAMPOO

Druga smrtna nesreča na Dravi

Maribor, 25. junija.

Včeraj okrog 8 zvečer sta nameravala 26letni Josip Dvoršak in 20letni Motzer Ervin, oba mizararska pomočnika, stanujoča na pristanu, preizkusiti čoln, ki sta ga sama zgradila. Že od spomladi sem sta porabila ves svoj prosti čas za gradnjo čolna. Včeraj pa sta delo dokončala in sta spustila čoln na Dravo v Pristanu. V veseljem razpoloženju sta se odpeljala do sredine reke. Tu sta pa hotela preizkusiti še irdnost čolna na ta način, da sta ga začela zibati sem in tja. V tem trenutku pa se je čoln prelucnil in oba, Dvoršak in Motzer, sta izginila pod vodo. Dvoršak, ki je bil dober plavalec, je pograbil potapljaljočo se tovariša, ki ni znal plavati in vlekel s seboj do železniškega mostu. Tu je ves upehan obnemogel in izpustil tovariša, ki so ga objeli deroči valovi. Obupno se je prijel in lovil nekaj časa za Dvoršaka, ki je bil sam v veliki nevarnosti, dokler ni naposled izginil pod vodo. Z nadloveskim naporom se je Dvoršak ves izmučen komaj rešil iz objema smrti, ki mu je pretela. O nesreči so bili obveščeni takoj nekateri kopalci in čolnarji, ki so mogli rešiti le čoln in ga izvleči iz Drave. Ves trud, da bi našli nesrečnega Motzera, pa je ostal zaenkrat brez uspeha.

Kjer se majejo nrauni temelji

Slika izpred mariborskega senata

Maribor, 25. junija.

Pozno v mraku se je 21. aprila t. l. oglašil pri Rajbarjevih v Gornji Lendavi obložen Michael Horvat. Dobra znanca sta bila že od časa, ko sta se vrnila iz sezonskega dela v Nemčiji. Vest, da bo letos težko najti delo v tujini, je potrla oba, posebej še Horvata. Pri slovesu je poprosil Rajbarja, da mu da nekoliko strupa za podgane, ki so se pri njihovi hiši zelo zaplodile. Ko je Horvat že krenil za voglom hiše, ga je Rajbar poklical in ponovno opozoril, kako naj ravna s strupom, ki je arzenik in je njegova učinkovitost nevarna.

S težko mislijo je hodil Horvat proti domu. Že nekaj mesecev je razjedal črv njegovo dušo. Vest, da ne bo mogel v tujino kakor je to nameraval, je prekrizala nekaj njegovih temnih načrtov. Čim dalje bolj mu je bila misel na Veroniko mučna, s katero se je spoznal pred letom in ji obljubil zakon. 28-letna Veronika je verjela njegovim obljubam. Bolelo jo je to, ker ji je Horvat posebno zadnje čase prigovarjal, da bi zabrisala sled. Veronika pa se sama s to mislijo ni bavila, čeprav ji je obljubil, da ji prinese sredstvo, ki bo pomagalo.

Ko je Veronika zvečer legla k počitku je imela že slutnje. Ni mogla zaspati in je dolgo premišljevala. Sestra ji je, predno je zaspala, povedala, kaj govorijo ljudje. Oče in mati sta godrnjala in sestre so jo gledale po strani. Strah in skrb pred dnevom, ki se je bližal in pa odlašanje s poroko jo je delalo malodušno. Iz teh težkih misli jo je prebudil klic »Veronika«. Spoznala je njegov glas in šla odpirat okno. Na tihem ji je povedal, da je prinesel sredstvo. Nič hudega sluteč je šla po žlico, v katero ji je natočil zdravilo in ga izpil. Veroniki pa je kmalu postalo slabo. Poklicala je sestro, ki je prišla k njeni postelji. Začela je bruhati vedno hujše in hujše. Prebudili so se domači in ji v skrbih stregli in pomagali kakor so vedeli in znali. Veroniki je postajalo vedno slabše. V groznih bolečinah se je vživljala po postelji in vedno manj govorila. Proti jutru je zaspala — za večno.

Ko je Horvat zvedel se isti dan za njeno smrt, je ovalil oročnikom Rajbarja, ki mu je dal strup in na ta način hotel zabrisati sled svojega dejanja ter zvaliti krivdo na njega. Zadeva pa je bila kmalu pojasnjena. Obtoženi Horvat priznava svoje dejanje, izgovarja pa se, da je bila Veronika slaboumna. Danes se je Horvat zagovarjal pred tukajšnjim velikim senatom.

Razpravi je predsedoval ss dr. Lešnik, Pečnik, dr. Kotnik, Habermuth in Kolšek, prisodniki. Obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Hojnik. Zapisnikar dr. Ohran, zagovornik dr. Reismann. Obtožence je bil obsojen na tri leta robije, triletno izgubo častnih pravic in povrnitev 1200 Din za pogrebne stroške.

Jesenice

Kako velika je jeseniška župnija se vidi tudi iz tega, da je v nedeljo stopilo privrkat k mizi Gospodovi nič manj kot 154 malčkov. Bil je v resnici pravi prizor, ko se je ta angelski spreved ob pritkavanju zvonov pomikal v cerkev. Gospod Tiringar je imel mnogo posla, da je vse to lepo obločeno družnico spravil v red. Bil je zares krasen dan tudi za odrasle. V Rokodelskem domu so bili otročki nato prav dobro pogoščeni.

Hišni posestniki se naprošajo, da razobejsijo zastave v nedeljo, ko pride na Jesenice presvetli gospod knezoškof. Ravnotako so vabljeni vsi oni, ki imajo narodne noše, da se sprejema presvetlega udeležijo na kolodvoru.

Neverjetno je, koliko je v zadnjem času po jeseniškem mestu nočnega razgrajanja. V zadnji gorski vasi bi nadzorstveni organi kaj takega onemogočili, na Jesenicah pa smejo po ulicah, in to v bližini kolodvoru, tuliti in s harmonikami buditi utrujene Jeseničane iz nočne spanja. Merodajni krogi naj bi se pobrižgali, da bi jeseniški prebivalci ne imeli prilike do tozadevnih pribož.

Za počitniško kolonijo v Mrtuljku sprejema prijave JSZ v Krekovem domu.

Poizvedovanja

Na trgu pri jagodah je nekdo pozabil zabojček. Dobi se v mlekarini Ojsteršek, Sv. Petra cesta, Ljubljana.

Srebrni rožni venec je v torek zvečer izgubila Ivana Arbelj, Ljubljana, Kolesarska 20. Najditelj se prosi, da ga proti nagradi vrne.

Memento

Ob robu izjave Frana Kralja.

Kdor je v nedeljo čital v listih izjavo akademskega slikarja in kiparja Frana Kralja, v kateri je častilec svojih umetnin v pojasnilo, a svojim sovražnikom v radosti napovedal svoj izstop iz umetniškega življenja, se je morda nasmehnil naivni gesti slovenskega umetnika in — čital dalje dnevne novice. Ako se mu je pa zdelo, da bi baš temu dogodku posvetil nekaj svojih misli, je premislil nemara tako-le ali podobno: Ah, presneto, kam peljejo intrige med umetnjakariji! Bleda in zelena zavisti se ščeperi, užaljenost in občutljivi ponos se mrko dvigata — no, no, ... saj poznamo take reči. Ni vredno, da bi se človek trudil in dramil. Ljubljana ima za nekaj uric svoj špas. — I no — tako se je morda še razburil iz svoje bukovske učenosti — naposled se je izkazalo: umetnik delaj iz notra njega nagiba, ne pa za solde. Evo ga, ki se nam je razkrinkal! Še umrl ni; da bi gladen bil, mu ne verjamem; pa se ti si napihuje in grozi! Stramota! S čim pa si je zaslužil, da bi mu kadili? Znašiti, da je imel kdo še kako drugo premišljevanje — svoje pa hočem zapisati v sledečem.

Smešno je, ako si hoče napraviti mazač ime in slavo z »izjavami« ali »polemikami« v javnosti, mesto da se skuša uveljaviti z deli. Ali trikrat slabo znamenje je, ako čuti potrebo po izjavah, čigar ime ne potrebuje reklame, umetnik, čigar dela dovolj jasno govorijo. Slabe znamenje, pravim, je to, čeprav je znano in ne treba spet znova trobiti, da ima tudi pravi in pristni umetnik svoje muhe, svojo občutljivost in razdražljivost. Toliko na splošno. Posebej v slučaju Frana Kralja, ki je po svoji izvirnosti odinstven pri nas (Fran Kralj, mislim, prav tako kakor slučaj njegove izjave) — pa je treba odpreti oči in pogledati za hip nazaj ter slediti zlasti v poslednjem času jako zabrisani črti njegovega udejstvovanja, od početka do današnjega dne. Prvi dih prevrata na polju likovne umetnosti, ki je po svetu in pri nas po mnogih ponesrečenih poskusih in iskanjih vendarle uveljavil mnogo novih dogajanj in uspešno prepodil tako slikarstvo kakor kiparstvo, grafiko in umetnostno obrt, prvi dih tega prevrata, pravim, je pri nas nerazdružno spojen z imenom Frana Kralja. Iz najstromešnejših razmer je Fran Kralj v povojno izobilje denarja bruhal svoja dela, v skrajnem naporu, kakršnega premore le idealizem najtršrega kova, iskal in kakor težak utiral novo pot. Ne le kot samostojen umetnik, tudi kot organizator mlade umetniške generacije, je Fran Kralj pokazal svojo neumornost in delavnost, združeno z nenavadno umetniško nadarjenostjo, kateri se ima slovenska likovna umetnost zahaliti za dela, ki bodo ostala, še bolj pa za taka, ki so pot kazala de ustaljenja. Ime Frana Kralja predstavlja v najnovejši zgodovini naše likovne umetnosti pomemben mejnik, njegovo delo se bo ohranilo tudi v delih njegovega brata Toneta, kateremu prede sicer tudi trda za vsakdanji kruh, a se mu zlasti v poslednjem času, če že ne doma vsaj v inozemstvu kedaj nasmehne sreča.

Toda pri nas imamo premalo jasno določeni, ne vemó baš po čigavi milosti postavljeni a vendar brezprizivno solnce in senco razdeljujoči najvišji sodni dvor o umetnostnih vprašanjih, ki je — da se malo izrazim — vsaj tako umast, občutljiv in razdražljiv kakor najbolj suvereni umetniki, zato je kajpada usoda prenekega umetnika započeta, kakor hitro je sodni dvor ljubljanske likovne umetnosti že v svojih mislih oblikoval svojo sodbo o njem. Še najbolj pravilnemu spodleti in zaide v zmole — a kadar je v taki zmoti ves vzvišeni sodni dvor ljubljanske umetnosti. — joj se ga umetniku, na čigar grbi je zrastle taka zmeta. Taka zmeta ima za posledico, da postane izvrženi umetnik docela neviden; kadar gre za oddajo javnih del, ga sodni dvor umetnosti ne vidi, kadar gre za nakup umetnin z denarjem, ki ga je ljudstvo plačalo v obliki davkov, in o katerem odloča v tej ali oni podobi visoki sodni dvor ljubljanske umetnosti, ni nikoli denarja zanj, kadar pišejo listi ocene, se referenti s svojimi peresi urijo v skakanju čez kup nesreče, ki je, ako ga pobliže pogledaš — izvrženi umetnik.

A izvrženi umetnik producira. Leta in leta si od svojih in svoje družine ust trga za platno, za barve, za les, za tovarnine (kajti likovni umetnik mora svoje like za težke denarje premikati iz kraja v kraj, ako jih hoče pokazati umetnosti željnemu občinstvu in visokemu sodnemu dvoru ljubljanske umetnosti), trga od ust, pravim, in od srca — a to poslednje ni stvar, ki bi široko javnost in visoki sodni dvor ljubljanske umetnosti kdovekaj zanimala. — Likovni umetnik producira tako dolgo, dokler ima še kaj in komu od ust trga, nazadnje pa mora obesiti likovno umetnost na klin, ako ž njo ne zasluži toliko, da bi si mogel nabaviti material, s katerim mora nujno računati njegov talent.

Vidite, gospóda, nazadnje ni več ne čudno ne smešno, ako presneti dramažoj slovenske javnosti izjavo, kakršno je podal v nedeljo akademski slikar in kipar Fran Kralj.

Kaj bo, ako nam bodo začeli na tak način cepati ne začetniki in mazači — ki si uteneje pridobiti vendarle še kod kako podporo ali širše zanimanje javnosti, kar velja zlasti za mazače — marveč tisti, ki resnično nekaj pomenijo? — To dajem v premislek tako široki javnosti, kakor že opetovano omenjenemu visokemu sodnemu dvoru ljubljanske umetnosti, da bi vase šel.

Cerkveni vestnik

Ljubljanska tretjeodredna skupščina priredi v nedeljo, 28. junija božjepotni izlet k sv. Antonu v Račno, na kar se opozarjajo člani in prijatelji. Služba božja bo tam okrog 9. — Odhod le ob lepem vremenu.

Dr. Anton Breznik - 50letnik

Kdo ne pozna Breznika? Njegove znanstvene razprave so mu nesle ime daleč preko mej Slovenije v znanstveni svet, po slovnicu ga pozna ves mladi svet in vsa širša javnost, ki ji je do lepe slovenske besede, kdor pa je kdaj užil prijetnost osebnega občevanja z njim, mu ostane vedno drag in ljub znanec; zlasti toplo in pristrčno pa se ga bodo spominjali številni dijaški rodovi, ki jim je bil še mnogo več ko visok znanstvenik in učitelj — bil jim je sijajen vzgojitelj. Tako imamo v isti osebi združene nenavadne odlike v prav visoki meri: strog znanstvenik se druži z ljubeznivim družabnikom, visok intelekt s srčno dobroto, strokovni učenjak z življenjsko širokim pedagogom. Njegovo delo je veliko v knjigi in šoli.

Breznika nam je dal pred 50 leti Ihan pri Domžalah, kamor sleherni nedolgo in vsake počitnice roma z otroško pobožnostjo naš gospod Anton k svoji ljubi osemdesetletni materi. Srednjo šolo je dovršil v Ljubljani in stopil v ljubljansko duhovno semenišče. Kdo bi bil mislil, da bo ob studiju teologije našel dovolj časa in moči, da se sam od sebe vzgoji v odličnega filologa. In vendar se je že v drugem letniku oglasil z daljšo jezikoslovno razpravo v Domu in svetu 1904. Tedanji škof dr. Ant. B. Jeglič ni prezel lepe jezikoslovne nadarjenosti mladelega teologa in ga je poslal na vseučilišče v Graz, da si tam ob Streklju in Murku dopolni in poglobi slavistično znanje. Tako je temeljiti samouk postal sistematsko akademsko izobrazben jezikoslovec, v katerem je dobila škofijska gimnazija v St. Vidu odličnega strokovnjaka in sijajnega učitelja. Poslej ni več odločil peresa in srečevali smo ga po raznih znanstvenih in strokovnih časopisih: Dom in svet, Čas, Archiv für slavische Philologie, Rocznik slawistyczny, Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino, ki mu je poleg Razprav znanstvenega društva za humanistične vede postal kot slovenskemu akademiku družinski glasilo.

Breznikovo jezikoslovno delo je za Slovence dvakrat važno. Ni le marsikaj znanstveno dognal, njegova dognanja so bila vedno odličnega pomena za dejanski razvoj slovenskega knjižnega jezika tako v pravopisnem in fonetičnem kakor v besednem in slogovnem pogledu. Že v njegovih prvih razpravah, v katerih še vedno čutimo tesno naslonitev na Pletersnika in zlasti p. St. Skrabca, moramo razbrati pravilno jezikoslovno usmerjenost, dovolj bister pogled za resnično opazovanje, dovolj samostojnosti in kritičnosti. Zanimali sta ga že splošna dva važna strani vsakega modernega jezika: pravopis in pravorečje. Prvo vprašanje mu ni bilo rešeno z Levčevim pravopisom, ki mu ni bil niti znanstveno dosleden, niti vsakdanje praktičen. Zato je že tedaj začel iskati rešitve temu vprašanju in jo iskal v strnitvi znanstvene upravičenosti z vsakdanjo prakso. Videl je po eni strani, da Skrabčeva pisava kljub vsej znanstveni doslednosti ne bo prodrla, da pa Levce tudi ne more uspeti. Zato je hotel najti sintezo in jo iskal najprej pri pisavi tujk. (O tujkah in izposojenkah Dom in svet 1906. Kako je v naši pisavi s tujkami Dom in svet 1907.) Preko teh začetkov je zrasla znanstvena in obširna ocena Levčevega pravopisa in njegovega odnosa do literarne preteklosti in sedanjosti. (Razvoj novejšje slovenske pisave pa Levčev pravopis Dom in svet 1913, 1914 in 1915.) Tako je našel trdna tla za praktično poseganje v slovensko pisavo in mu poskušal tudi praktično pomagati vsaj preko nekaj najbolj perečih vprašanj s svojo knjižico »Slovenski pravopis«. Res še nimamo dogranega pravopisa, nimamo še dokončnega velikega ravnila, ali da je dogranega vsaj toliko in da imamo načelno moderno usmerjen pravopis, je zasluga dr. Antona Breznika.

Nekaj prav podobnega je s pravorečjem. Usodna za živ jezik je bila stara filološka usmerjenost, ki je videla in poznala jezik le kot optičen pojav v knjigi, ki je zanemarjala prvo živo obliko jezika, živ govor. V dobi, ko se je začel javljati dr. Breznik, je kljub že 30 letnemu Skrabčevemu delu po tedanji Janežič-Sketovi slovnicni še vedno strahlo enačenje glasov in črk. Še vedno so bile v oblikoslovlju važne le končnice, dočim so naglasne izpremembe popolnoma zanemarjale, kakor da ni so bistveni sestavni del slovenskega pregibanja. Zato se je prav po Skrabčevem zgledu tudi on lotil naglasnega proučevanja. Vedel je, koliko je tu še kljub Valjavcu in Skrabcu nedogranega in skušal določiti naglašanje zlasti pri slovenskem glagolu, kjer je največ problematičnega: razprava (Die Betonungstypen des slavischen Verbums) mu je bila odobrena kot doktorska disertacija in jo je objavil Jagičev Archiv für slavische Philologie (XXXII. letnik). Kot učitelju slovensčine mu je bilo praktično vprašanje o naglasu v šoli, kjer se odločno zavzema za vpoštevanje živega naglasa pri pregibanju besednih vrst. (Naglas v šoli, Izvestje škof. gimn. St. Vid 1911.) Iskal je pravorečnih pravil slovenski prozodiji. (Izvestje škof. gimn. St. Vid 1912.) Najgloblje in najresneje pa je posegel v prvoosnovno slovenskega pouka in s tem seveda tudi v pravilni izgovor slovenskega jezika s svojo Slovensko slovnicu, ki je nadomestila staro Janežič-Sketovo. Popolnoma v smislu zahtev živega jezika je položil temeljno važnost na lep izgovor kot na prvotno in najnaravnejšo obliko jezika. Zato je nanovo in z vso skrbnostjo izdelal slovenski glasovni sestav in ga pregledal v zgodovinsko razvojnem delu glasoslovlja. S tem je sploh prvič prišel v šolo znanstveno opredeljen in natančen glasovni sestav. To je novost šolske slovnicne. Res da je v tem imel mnogo narajenega pri Skrabcu, a res je tudi, da je Breznik dal šele vsemu pregledno in lahko umljivo obliko. Njegovo oblikoslovlje povsod vpošteva naglasne izpremembe, s čimer je slovenski samostalni zopet začel v vsej gibljivosti in pisanosti, s čimer je postal glagol tako čudovito bogat. Ker je videl, da znatni del učiteljstva še vedno ne pojmuje prav njegove slovnicne, je raz-

ložil nadrobno svoja pravorečna pravila v poljudni razpravi »O slovenski izrekic v Slov. učitelju 1923. Tako moremo trditi, da je v tej smeri ustvaril nov, sodoben način slovenskega pouka, po katerem naj bi slovensčina postala res živ jezik; s tem je utiral pot tudi izgovoru v gledališču, ki naj bi v jezikovnem pogledu vzgajalo zlasti naše meščanstvo.

Tretje, kar je Breznika od nekdanj zanimalo, je slovenski besedni zaklad. Saj je posvečena njegova prva razprava v Domu in svetu 1904 ravno njemu. (Slovarski navržki.) Dolgo vrsto živih ljudskih izrazov je nabral po Gorenjskem že kot mlad bogoslovec in jih zapisal z veliko skrbnostjo ob Pletersnika, ki jih nima. Tako je na vse zgodaj začel delo, ki ga poslej ni nikoli več opustil: dopolnjevanje slovenskega slovarja. Kdor bi videl njegov Pletersnikov slovar danes, ko je v njem ni več strani, brez dostavkov in popravkov, bi razumel, da je v njem 30 let intenzivnega dela Breznikovo delo za slovenski besedni zaklad gre v trojno smer: 1. geografsko zbiranje, 2. zgodovinsko razvojno in 3. sodobno ustvarjalo.

V prvi smeri je deloval zlasti v prvih letih, ko je ob proučevanju slovenskih narečij prehodil domala vse slovensko ozemlje in našel mnogo nezapisane blaga. — Pozneje se je začel zanimati za besedni zaklad v zgodovinski rasti in ga motriti po izvorihi. Raziskoval je začel, odkod smo dobivali besede, kako se je slovensko besedišče bogatilo, kako so oživljali novi izrazi, kako odmirali stari; pri tem se mu je začelo jasni, kaj nam je potrebno, kaj ne, kaj je sama papirnata navlačka, kaj živ jezik. Tako je že 1909 objavil razpravo o slovenskih besedah v slovensčini (Čas 1909). Ko je proučeval literarno tradicijo v »Evangelijih in listih« od prvih reformatorskih početkov pa do najnovejšega časa (DS 1917), je odkril poleg sintaktičnih zlasti mnogo leksikalnih zanimivosti, ki so mu pokazale nove hvalne in nenačete probleme slovenistike. Segel je po slovenskih slovarjih in jih z občudovanjem vredno potrpežljivostjo pregrizel od A do Z in iskal medsebojno odvisnost, iskal nove vire, iz katerih bi bili črpali, ter dognal, koliko in kakšnega novega bogastva so nam prinašali slovarji. Videl je ob tem življenje in umiranje besed, videl, kako prazno je učenjakarstvo brez stika z življenjem. (Gl. Razprave znanst. društva za hum. vede III. 1923.) Z istega razgleda je proučil zlasti naše pisatelje prosvetne dobe: Pohlja, Japelja, zlasti pa Vodnika in Ravnikar so se mu odkrili še v vse žarkejši luči nego smo jih poznali doslej, odkazal jim je najodličnejše mesto v zgodovini našega jezikovnega razvoja. Vsa ta zgodovinsko razvojna raziskavanja pa so odkrila Brezniku še nekaj drugega, kar je za uravnavanje današnjega knjižnega jezika velike važnosti: spoznal je, kako smo začeli izgubljati snisel za pristnost in moč in lepoto domače besede, kako smo segali po bledeh izposojenkah, vsled česar je jezik zvočno in izrazno pešal. Zato bi hotel, da se vrnemo k prvotni moči, k prvotni plastiki izraza, k domači sočnosti in zvočnosti.

V novih razmerah so si vseh vrst stroke od tehničnih pa tja do upravnih morale takorekoč čez noč ustvariti slovensko terminologijo. Oborožen z narodnim poznanjem slovenskega besedišča je bil Breznik pač najposposnejši mož, ki naj botruje tem stvaritvam. In če greš danes z Breznikom mimo železnice, ti bo pokazal v železo vlit svoj izraz; ko bi bilo njegovo ime zapisano pod vsemi novimi stvaritvami, bi ga našel pri železobetonu in po upravnih uradih, našel na pošti in pri arhitektu. — Tako je Breznik s svojim raziskovanjem, nabiranjem, dopolnjevanjem in ustvarjanjem opravil za res veliko znanstveno in praktično delo, mimo katerega ne bo mogel iti nihče, ki bo kdaj govoril o zgodovini slovenskega jezika. Postal je apostol in varuh pristne, žive slovenske besede, ki naj prežene vse papirnate, izposojene in tuje, da zopet zaživi slovensčina v vsej moči in lepoti.

S svojimi razpravami je posegal zlasti tudi v slogovna vprašanja in načel s tem še čisto neobdelano polje našega jezika. Tudi tu mu je šlo predvsem za to, da določi, kaj je slovensko in kaj posneto po tujih vzorih (nemškem, romanskem). Še iz prve dobe sta dve zanimivi razpravi o slovenskem stavku: »O stavi dopovednega glagola« (DS 1905) in »Besedni red v govoru« (DS 1908). Še važnejše in neposredno učinkovitejše pa so njegove »Novejše napake slovenskega sloga« (DS 1918) in »Jezikovne ocene« (DS 1919 in 1923), ki bi jih mogel v svoji vrsti primerjati po vplivu s Stritarjevimi Kritičnimi pismi. Prav istega značaja je njegova zanimiva razprava »Jezik v kmečki povesti« (DS 1930), s katero se je približal sodobni nemški kritiki okrog Walzela, ki skuša v literarni umetnosti dognati značilno jezikovno slogovnost. Čeprav imajo te poslednje razprave bolj esejističen nego strogo znanstven izraz, so vendar prav te poslednje po svoji neposredni učinkovitosti na sodobne pisatelje še važnejše kakor njegove čisto znanstvene razprave. Pokazal se je v njih ne le strokovnjaka slovničarja, pokazal je v njih tudi zelo tenak okus za lepoto in plastiko izraza. Prav s tem si je pa pri umetnikih pridobil visok ugled, da njegova beseda nekaj zaleže.

S tem seveda se nisem izčrpal Breznikovega slovničarskega uveljavljanja. Moral bi govoriti o njegovih etimoloških raziskavanjih, moral omenjati njegovo organsko pojmovanje jezika, ki je našlo tako lep odmev v pomenoslovlju in izvoru jezika v slovnicni št. itd. Kakor sem že splošno omenjal Breznikovo delo označujeta dve stvari: neoporečna, stroga znanstvenost in živa stremenost s sodobnimi jezikovnimi vprašanji in potrebami. Znanost, ki ne služi življenju, je mrtva in malo pomembna, praktično delo, ki ni utemeljeno v trdnih znanstvenih tleh, je v nevarnosti, da zaide in se izrodi. Breznikovo delo je znanstveno in praktično, zato polno življenja, zato visoko pomembno.

V tem pomenu je Breznikova znanost resničen izraz njegove osebnosti. Kakor je ves svoj, mlad in prožen v družbi pri svojih 50 letih, tako je ves mlad in poln življenja v delih. Kakor je sončna vsa njegova narava, ki tudi v največji senci najde najsvetlejšo točko, tako je njegovo delo polno jasnosti, dobrote in veselja. Kakor ne boš pri njem slišal besede, ki bi zazvenela ponarejeno, marveč govori vedno iz polnosti prepričanja in iz lastne misli, tako boš tudi v njegovem delu imel vedno občutek, da je vse njegovo, da je vse pristno, resnično, iskreno. Kakor je v vsem svojem obnašanju skrajno obziren in poln spoštovanja do vsakogar in zlasti do vsakega delavca, tako boš v njegovih delih našel isto obzirno kritiko, ki nikdar ne žali, ki vedno išče resnice, a pri tem spoštuje in vpošteva vse, ki so jo iskali pred njim.

Kaj čuda, če so takega učitelja vzljubili dijaki, ki jim je bil s temi potezami značaja in še s svojo globoko ljubeznijo do dijaka še mnogo bolj vzgojitelj kakor učitelj. Natančno vem, kako visoko cenijo njegovo usvršeno osebnost, ki jim je vzor, še mnogo više cenijo njegovo življenjsko modrost, ki jim jo posreduje s svojo znanostjo. Zato si komaj morem predstavljati, da bi imel sovražnika, še napačnika komaj. Nekoč mi je dovtipno potožil,

Na parniku „Ljubljana“ vihra ljubljanska zastava

Ljubljana, 25. junija.

Uprava Jadranske plovitve na Sušaku je pred kratkim prekrstila bivši potniški parnik »Salona« v »Ljubljano«. »Salona« je sicer parnik, ki je bil že zgrajen v predvojni dobi, vendar je danes poleg parnikov »Karagorgije«, »Zagreba« in »Prestolonaslednika Petra« najlepše urejeni potniški parniki. Njegova tonaža znaša 936 ton. Dolg je 68 in pol metra, širok pa 9.19 metra. Parnik je bil zgrajen l. 1904. Njegovi stroji imajo 1348 indiciranih konjskih sil. Njegova hitrost pa znaša 14 milj na uro. Njegova nosilnost znaša 450 ton blaga in 650 potnikov. Ima 34 kabin, v katerih je 65 postelj I. razreda in 22 postelj II. razreda, skupno torej 87 postelj. Parnik vozi na turistični progi Sušak—Makarska—Kotor in služi v prvi vrsti tujskemu prometu in izletom. Vozi iz Sušaka v Kotor in nazaj ter rabi za to progo skupno 6 dni, vendar se na svoji vožnji ustavlja za dalj časa pri vseh važnejših pristaniščih. Iz Sušaka odhaja vedno ob sredo ob pol 3 in se vrača na Sušak v torek ob tri četrt na 1. Ker se parnik ustavlja v vsaki večji lukvi za dalj časa, imajo potniki priliko, da si ogledajo posamezna mesta in se lahko udeležijo krajsih izletov z avtomobili v okolico. Tako se zlasti vozijo iz Šibenika k slapu Krke, iz Splita pa na Marjan, v Solin ali v Klis. Pri svojem postanku v Kotoru pa uporabijo izletniki prosti čas navadno za avtoizlet na Cetinje. Ta tedenški izlet stane pri celi potniški oskrbi z dobro in obilno hrano in posteljo za I. razred 1700 Din, za II. razred 1400 Din. Parnik je zadnja leta vedno prav dobro zaseden in se je zlasti priljubil Nemcem iz rajha, od koder so nekateri izletniki že tako navajeni na parnik, da napravijo vsako leto,

ko obiščejo našo riviero, na tem parniku tudi izletno vožnjo. Da se odzove pažnji uprave Jadranske plovitve je dala mestna občina ljubljanska Zavodu za žensko domačo obrt izdelati svileni belo-zeleno zastavo, v katero je uvezel ljubljanski mestni grb. Načrt za to zastavo je izdelal g. prof. Santel. To zastavo sta izročila v sredo 24. t. m. delegata mesta Ljubljane podžupan prof. Jarc in obč. svetnik Ivan Tavčar kapitanu parnika »Ljubljana«.

Jadranska plovitba je priredila delegatom častni večer, ki so se ga udeležili s strani Jadranske plovitve generalni direktor Rismada, direktor Durbešić, inspektor Car, tajnik Smodlaka in kapitan parnika »Ljubljana« Marokini. Večera se je udeležil nadalje še župan mesta Sušaka Ružič, podžupan Kolacio in poglavar pristanišča Šbuteča, predsednik občnega odbora Jadranske stranke ter zastopniki Slovencev na Sušaku. Pri večerji je bilo več posrečenih napitnic, od katerih je zlasti pesnik Car-Emin posebno navdušeno govoril v čast Slovencev. Drugo jutro ob pol 9 je pozdravil zastopnika mesta Ljubljane na parniku predsednik Jadranske plovitve dr. Grgič iz Splita, na kar je zaplapolala na prvem jamboru častna zastava, med tem ko sta želela delegata mesta Ljubljane, naj vihra vedno kot simbol vseh želja za srečno vožnjo. Vsa slavnost je bila preprosta, a prisrčna, med katero so se v živahnih pogovorih izmenjale misli o tesnejših zvezah na gospodarskem, prometnem in turističnem polju med Ljubljano in Sušakom. Prvi rezultat teh razgovorov je obljuba Jadranske plovitve, da se bo udeležila z nekaterimi modeli svojih ladij tujsko-prometne razstave v Ljubljani.

Ljubljana

Slavnostna otvoritev električne cestne železnice na Viču

se vrši v soboto, dne 27. junija t. l., ob 18 s sledečim sporedom:

Od 17 do 17.30 zbiranje zastopnikov občine, cerkve, meščanske in osnovne šole ter vseh društev na Viču kakor tudi narodnih noš, konjenikov in godbe pred osnovno šolo na Glincah.

Točno ob 17.30 odhod k sprejemu ljubljanskih gostov na mestno mejo pri mitnici na Tržaški cesti.

Ob 18 sprejem gostov. Pozdravni nagovor župana Jurija Petroviča, godba, streljanje s topi. Nato spoved na čelu konjeniki, godba in narodne noše do konca proge, nakar se vozovi vrnejo pred župno cerkev na Glincah, kjer se izvrši cerkvena blagoslovitev proge. Po cerkvenem obredu je za povabljenе goste zakuska v Sokolskem domu, pri kateri sodelujeta »Pevski krožek« Vič-Glinca in godba Sokola iz Ljubljane.

Od 19 do 20 koncert viške godbe pred osnovno šolo.

Zvečer razsvetljava in prosta zabava po gostilnah.

Po oficijelni slavnosti se vrnejo vozovi z narodnimi nošami v Ljubljano povabit Ljubljancane in Ljubljancanke na gostoljubni Vič, kjer je že vse pripravljeno pri vseh gostilničarjih za prijazen in gostoljuben sprejem. Vičani pričakujemo, da nas Ljubljanci v velikem številu obiščejo.

Zupanstvo občine Vič.

○ Akademiki! Danes ob 18.17 pride v Ljubljano 23 akademikov—slavistov iz Bratislave pod vodstvom prorektorja g. dr. A. Pražaka in še dveh gg. profesorjev. Kolegi so člani akademskega društva filozofov »Ljudevita Štúra« in slovenskega seminarja na filozofski fakulteti univerze Komenskega v Bratislavi. Naše mesto je — z Bledom — zadnja točka njihovega potovanja po Jugoslaviji, od 10. do 28. junija t. l. Ljubljanski akademiki se zberemo ob 18 na glavnem kolodvoru, da dostojno pozdravimo češkoslovaške tovariše in tovarišice. — Odbor Zveze slušateljev Aleksandrove univerze.

○ Na razstavo Tehniške srednje šole Ljubljana je pretežno obrtniško in industrijsko mesto in pretežna večina prebivalstva živi od teh dveh gospodarskih strok. Sedaj prireja Tehniška srednja šola razstavo izdelkov svojih gojencev. Zanimanje vsega mešnega prebivalstva vlada za to razstavo in vsakomur bo žal, kdor bo ostal izjema ter te razstave ne bo obiskal. Ponovno poudarjamo, da je razstava nepreklicno odprta samo do 28. t. m. Razstava je odprta od 9 do 12 in 3 do 7. Tudi podeželskemu občinstvu in občinstvu iz drugih naših mest zelo priporočamo obisk te razstave. Na ta način se izplača vožnja v Ljubljano!

○ III. delavski prosvetni večer v soboto 27. junija t. l. ob 20, ki ga priredita »Zarja« in »Svoboda« v dvorani Delavske zbornice obeta, sodeč po programu, biti prav zanimiv. Solospes bosta pela konservatorista baritonist in tenorist g. Drago Žagar in g. Drago Burger, Sopranistka g. Stefanija Vukova pa solospes v ruščini, poljskimi in slovenskimi. Gg. Brdnik, Raubar in Korosec zaigrajo solo na godalni rog, klarinet in pozavno. Godba »Zarja« pa nastopi pod vodstvom svojega kapelnika g. Fr. Dolinarja z orkestrom in kvintetom. Koncert bo oddajal tudi radio. Vstop prost.

○ Širši odsek Katol. akcije za stolno župnijo ima danes zvečer ob 8 mesečno sejo v posvetovalnici Jugoslov. tiskarne. Prosimo polnostevilno.

○ Združjenje visokošolskih nastavnikov v Ljubljani bo imelo izreden občni zbor v petek 26. t. m. ob 18 na univerzi v sobi št. 69. Dnevni red: Sprememba pravil po §§ 76 in 345 zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931. — Predsednik: Dr. Lukman I. r.

da ga še ni vzgojil slovničarja med svojimi dijaki. Ob njegovi veliki osebnosti dijaki resnično komaj najde slovničarja, saj v tej dobi išče predvsem za širokimi idejnimi razgledi in vzorci: teh pa najde v Breznikovi šoli dijaki toliko, da pozabi na slovničarja. Zato vem, da se bo danes spominjala vsa številna šentiviška družina, ki jo je vzgojil, v topli hvalčivosti in iskrenem prijateljstvu.

Vzroka je torej več ko dovolj, da takemu odličnemu znanstveniku, plemenitemu človeku in vzornemu duhovniku ter vzgojitelju k njegovi 50 letnici iskreno čestitamo. Zelimu, da bi mogel še dolgo uspešno bogatiti slovenski jezik, mu od svojih zakladov znanja dati še mnogo sadov. Zlasti iskreno želimu: izčrpanega pravopisa in izpopolnjenega Pletersnikovega slovarja. Naj mu Bog da zdravja in moči, da bo zmogel veliko delo in nam še naprej varoval zibel pristne slovensčine!

J. S.

○ Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

○ Prvi tramvajski vozovi na Viču. Kakor smo že poročali, bo celotna tramvajska proga Vič—Šiška odprta v soboto ob 6 na Viču. Danes zjutraj ob 4 pa se je vršila prva poskusna vožnja z vozovi od pošte do Viša. Potekla je v popolnem redu in povsem zadovoljivo. Kljub zgodnji uri je že pri vsaki hiši gledala marsikaka glava skozi okno in občudovala novega gosta na domačih tleh!

○ Društvo Učiteljska samopomoč v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 29. junija 1931 ob 8. uri v telovadnici II. mestne deške osnovne šole na Cojzovem grabnu v Ljubljani s sledečim vzporedom: 1) Razdružitev društva in izročitev imetja zadruzi, ki se ustanovi istočasno s istim namenom. 2) Ustanovitev zadruge »Učiteljska samopomoč v Ljubljani«. Če bi za 8. uro sklicani izredni občni zbor ne bil sklepčen (za sklepčnost po § 14. je potrebna navzočnost vsaj polovice članov), se skliče ob 9. uri drugi izredni občni zbor. Če bi tudi ta ne bil sklepčen, se skliče ob 10. uri tretji izredni občni zbor, ki sklepa pri vsakem številu navzočih društvenikov. — Društvena uprava.

○ Granitne robnike za trotoarje namerava v kratkem naročiti mestna občina v velikem množini 40 km. Dobava je bila že razpisana. Ta množina hodnikov se bi dobavljala sukcesivno skozi tri leta. Proti sedanjim bodo cene primerno nižje, kar bo prišlo v prid mestni občini, še bolj pa hišnim posestnikom, ki pred svojimi hišami nimajo niti makadamskega hodnika. Za dobavo robnikov pride vpoštev najugodnejši ponudnik trdka Lenarčič, ki ima na Pohorju največje granitne kamenolome.

○ Dve nesreči. V sredo se je na Ljubljanskem polju ponesrečil 7letni sin učitelja Božidar Wagner iz Jenkove ulice. Vračal se je od kopanja na Savi domov in je na poti padel tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. — Včeraj zjutraj se je v novi remizi v Zg. Šiški ponesrečil 22letni delavec Jerolim Mivčič. Pri delu ga je stisnil hloč in mu prizadel hude notranje poškodbe. Splošna maloželezniška družba naj malo premisli, da pogoste nesreče v njenih obratih ne učinkujejo dobro v javnosti! Oba ponesrečenja se zdravita v bolnišnici.

Originalno Niggerol (Patent št. 5922) **olie al krema** za soljenje in masažo Vas obvaruje solnčarice, potemniča kožo in jo naredita gladko in čisto. — Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

K zgodbi o najdenem utopljenecu

Kamnik, 24. junija.

Identiteta utopljenca, o katerem je poročal »Slovenski list«, je že ugotovljena. Je Škerlep Franc iz Depalje vasi 27 pri Domžalah. Mož je bil prevzikan ter je pred dnevi prodal še nekaj gozda. Zato so našli pri njem toliko denarja. Bil je tudi živčno slaboten. Domači so menili, da je odšel k sorodnikom, kar je že večkrat storil. — Mekinski g. župan Franc Gams je dal utopljenca umiti, obriti ter mu je kupil novo obleko. V torek zjutraj so ga prepeljali iz mrtvašnice na njegov dom v Depalji vasi, od koder se bo vršil pogreb na pokopališče v Domžalah.

Stranje pri Kamniku. 25. junija.

Nekateri časopisi pišejo, da je šel mož namenoma v vodo. Ta je bos! Podpisani se je o njem natančno informiral in daje točne podatke, kolikor jih je mogoče ugotoviti.

Utopljenec se je mudil v četrtek 18. junija v Stahovci v gostilni »pri Korlnu«. Pojedel je juho in izpil »2 decij vina in se je s to jedjo oz. s pijačo ukvarjal skoro pol drugo uro. Zraven je tožil, da mu je slabo. Potem je odšel. Medpotoma se mu je stanje skoro gotovo poslabšalo. Šel je k vodi. Tu pa ga je našla smrt, bodisi vsled krča ali pa vsled mrtvouda. Če bi bil šel sam v vodo, bi se bil nedvomno pognojil tja, kjer je voda najmočnejša, ne bi bil pa šel h kraju. Tudi zgodba, da bi bil v gostilni skupaj z nekim popotnikom, je po izjavi gostilničarja prazna. Mož je bil v gostilni čisto sam. Le verjemite, da bi bil tisti »sodržni prosjake« odnesel vso svoto denarja, če bi mu bil pokojnik povedal, kakšno vsoto denarja ima pri sebi.

Točno ugotovljena svota denarja, ki jo je imel pokojni pri sebi, je pa 9063 Din 75 p.

Langerholc, župnik.

Sport

Odločilna tekma za balk. pokal

V nedeljo se bo vršila v Zagrebu odločilna tekma za balkanski pokal med našo in romunsko reprezentanco. Ta tekma je težka preizkušnja za naš nogomet. Od izida zavisi, kdo bo zmagal v konkurenci, ki so jo ustanovili naši sportniki. Namen te konkurence je v ozki zvezi s predlogom Čehov, ki so svojočasno predlagali, naj se vrši svetovno nogometno prvenstvo najprej po raznih skupinah. V finale pa pridejo potem prvaki teh skupin. V eni teh skupin bi bile reprezentance balkanskih držav. Druga skupina bi bila sedanja srednjeevropska konkurenca itd. Vendar ta predlog zaenkrat ni bil sprejet. Naši sportniki so pa vseeno ustanovili tekmovalje balkanskih držav. To tekmovalje se približuje koncu. Se dve tekmi in imeli bomo prvaka Balkana. Odigrati se bosta tekmi: Jugoslavija—Romunija in Romunija—Grška. Romunija igra obe tekmi na tujih tleh.

Rekli smo, da bo odločilna tekma v nedeljo; to pa ni povsem točno. Kajti odločitev bo padla prav za prav v Atenah pri tekmi z Grško. Ako mi v nedeljo zmagamo, Romunija pa v Atenah, bo končni zmagovalac najbrž le Romunija, ker ima boljše razmerje golov. Tabela izgleda takole:

Romunija 4 igre, 18 : 9 golov, 6 točk;
Jugoslavija 5 iger, 10 : 5 golov, 6 točk;
Grška 4 igre, 10 : 14 golov, 4 točke;
Bolgarska 5 iger, 8 : 18 golov, 2 točki.

Iz tega je razvidno, da položaj za nas ni ravno ugoden. Prve tekme smo po nepotrebnem izgubili, ker ni odšlo v Atene in v Bukarešto najboljšo moštvo. V nedeljo najbrž ne bo zadostovala samo zmaga, tudi razmerje golov se mora izboljšati. Naše prijatelje bodo gotovo zanimali rezultati tekem naše reprezentance za balkanski pokal. Prva tekma se je vršila 26. oktobra 1929: Romunija—Jugoslavija 2 : 1; 26. januarja 1930 Grška—Jugoslavija 2 : 1; 16. septembra 1930 Jugoslavija—Bolgarska 3 : 0; 15. marca 1931 Jugoslavija—Grška 4 : 1; 19. aprila 1931 Jugoslavija—Bolgarska 1 : 0. Štiri točke smo po nepotrebnem izgubili in to se bo maščevalo. Kajti Romunija je premagala v prvi tekmi Grško z 8 : 1, naravno v Atenah ne bo dosegla tako visoke zmage, Romuni so se za končno tekmo temeljito pripravili. Reprezentantno moštvo je imelo več skupnih treningov. Naši igralci seveda niso imeli niti en trening, nekateri pa še v formi niso (Premrl).

Romunska reprezentanca nastopi v naslednji postavi: Vogl — Ruseli, Albu — Ajsenberg, Miklosi, Doboscan — Robe, Glaneman, Kovacs, Roman, Bodola. Večina igralcev je iz bivše Madjarske, kjer so najboljši nogometaši. V Romuniji je nogomet še mlad, medtem ko je v mestih, kakor Temešvar, nogomet bil že pred vojno na precejšnji višini.

V zadnjem trenutku je naš zvezni kapetan arh. Simonović spremenil tudi naše reprezentantno moštvo. Ker je Marušić bolan, bo nastopil namesto njega zopet Djokić. Zadnjikrat pa nastopi Hitec v reprezentanci. Po tekmi se odpelje na Dunaj. Prestopil je v profesionalni tabor in sicer k Nicholsonu, s katerim bo odšel že na turnejo.

Nedeljska tekma bo devalo srečnejše obeh reprezentanc. Največ reprezentantnih tekem smo odigrali prav za prav z Romuni. V petih tekmah smo zmagali, tri pa izgubili, vse so pa končale s piškimi rezultati; score pa znaša 17 : 12 v korist Jugoslavije.

Naše reprezentantno moštvo ima precej upanja na zmago. Pa tudi med občinstvom vlada veliko zanimanje za tekmo. Iz Beograda bo vozil poseben vlak, ki ga je organiziralo železničarsko združenje. Naše kibice bo pa peljal v Zagreb avtobus. Tekmo bo vodil grški sodnik Nikolaides.

Jugoslavija—Romunija. Na meddržavno nogometno tekmo, ki bo v nedeljo v Zagrebu, bo peljal iz Ljubljane moderni avtobus na tekmo in obratno. Prijava sprejema do danes 26. junija prodajalna Radio-Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Celje

»Majhno pojasnilo gospodu Z. P. Ko sem prebral v sredo v »Jugoslavanu« poročilo o proslavi 80 letnice p. Hugolina Sattnerja in Celju izpod peresa g. Z. P., sem se zelo začudil, ko sem zadel v zadnjem odstavku na stavek: »Najbolj sem se pa čudil, da med posetniki (koncerta) nisem opazil celjskih duhovnih sobratov častiljivega slavljenca.« Ne oziraje se na to, da ta stavek ne spada v kako stvarno kritiko, moram povedati g. kritiku nekaj o razlogih za to odsotnost gg. duhovnih sobratov celjskih pri nedeljskem koncertu. Najprej moram ugotoviti, da ni bilo objavljeno nikjer, niti v listih niti na lepkih, da pride na nedeljski koncert g. p.

Kulturni obzornik

NOVE KNJIGE

Opis Čehoslovaške republike. Spisal prof. J. Orožen. Založila umetniška propaganda v Ljubljani 1931, str. 136. Po devetih letih, odkar je V. Sarabon napisal prvo povojno obširnejše delo o Čehoslovaški republiki (Čehoslovaška republika, Ljubljana 1922) se je čutila že živa potreba po novi tovrstni knjigi, ki bi zajela razvoj bratske republike v zadnjem, za mlado državo najbolj značilnem desetletju. Orožnova knjiga to nalogo prav dobro polni. S pridom bo segel po njej dijak in profesor, pa tudi vsak javen slovenski kulturni delavec, ki hoče dobiti preglednih informacij o Čehoslovaški. Zbrani material je zelo obširen in raznolik. Knjiga je razdeljena na 5 delov: zemlja — prebivalstvo — država — kultura — in gospodarstvo. Ker je bilo delo napisano že l. 1930., podatki zadnjega štetja niso še v celoti vpoštevani, pač pa je v dodatku kratek pregled glavnih rezultatov. Oprema knjige je jako okusna. Krasi jo tudi več slik. Priložen je geografski zemljevid s tabelami.

Rad Jugoslovanske Akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 241. Zagreb 1931. Tisk Nadbiskupske tiskarne. — Jugoslovanska Akademija v Zagrebu publicira svoja dela že od l. 1867. Pravkar izšla knjiga je iz matematično-prirodoslovnega razreda po številu 74. Prispevali so z razpravami poznani znanstveniki, kakor Goldberg, Varičak, Salopek, Cesarec, Heritsch, Gavazzi, Horvat, Vouk, Katalinić, Flumiani, Barković in drugi. Prevladujejo prirodoslovne razprave.

Slovenec. Amerikanci, državljani U. S. A. so v angleščini izdali jako okusno opremljen Memorandum, ki ima namen pokazati svetu veliko krivice, ki se godi jugoslovanskemu življenju v Italiji. Spomenica bo radi svoje lapidarnosti in silno obsežna dokazilnega materiala brez dvoma vzbudila veliko pozornost in svoj namen dosegla. Podpisanih je več Slovencev za The Yugoslav National Defense, Cleveland, Ohio.

André Siegfried: Das heutige Frankreich. Sein Charakter, seine Politik, seine Parteien. —

Hugolin Sattner. To se je objavilo šele pri sobotnem koncertu v nedeljskih listih. Zato pa vprašam g. Z. P., če je bil navzoč tudi pri sobotnem koncertu, kjer sem jaz n. pr. opazil med občinstvom g. opata celjskega, g. mestnega kaplana Zatošnika, g. Rihterja itd. Nadalje bi vprašal g. kritika, če mu je znano, da imajo gg. duhovni sobratje ob nedeljah obiljajo precej dela in da gredo gg. če so slučajno prosti, ob sedanjem pomanjkanju duhovnikov, tudi gospodom na kmetih na pomoč, ako potrebujejo kako pomoč, kakor ste to storili n. pr. zadnjo nedeljo gg. profesorja Kardinar in Kovačič. Verjetno pa je, da istočasno ne moreta biti na dveh krajih. Prezaposlenost celjskih gospodov označuje najlepše dejstvo, da je bilo treba za nedeljski izlet pevskih zborov KPD — opozorim Vas pa, da so bili člani zborna na sobotnem koncertu — dobiti duhovnika za maševanje iz Maribora, dasi sta v Celju dva samostana. Upam, da se sedaj ne boste več čudili.

»Nesreča. Včeraj je bil pripeljan z dopoldanskim ljubljanskim vlakom 42letni zasebnik Povačev Franc, doma iz Motnika, ki je dobil pri nesrečnem padcu težke notranje poškodbe. Rešili avto ga je s kolodvora zapeljal v javno bolnišnico.

»Smrtna kosa. V celjski javni bolnišnici sta umrla v četrtek, 25. t. m. 55letna natakarka pri Janiču v Zalcu, in delavec v Westenovi tovarni Gorec Stefan iz Spodnje Hudinje, 31 let. — Umrl je v vojaški bolnišnici v turek, 23. t. m. vojak-redov Penez Gorko Jova v starosti 21 let, doma iz Gustovara, okraj Mrkonjič grad. Naj v miru počiva.

Cerklje

Zaključek gospodinjkega tečaja, ki je prišel po Velikonoči, bo v nedeljo, 28. t. m. (Vidov dan) ob 15. Ta dan bo tudi razstava tečaja, ki bo odprta od 7. ure dalje do zaključka. Ker je ob enem Vidov dan, bo z zaključkom združena tudi proslava Vidovega dne. Svojo udeležbo so že prijavili: g. sreški načelnik dr. Šiška, novi g. dekan Anžič, g. sreški višji sanitetni referent dr. Vidmar in drugi. Voditeljica ga. Odlakova, ki vodi sedaj pri nas že četrty tak tečaj, bo s tem zaključila svoj 45. tečaj, a njena pomočnica gdca Hribar devetega. — Vabimo k slovesnosti vse okoličane, ker ni niti na razstavo, niti k proslavi nikake vstopnine. Zanimivo je v tem tečaju zlasti to, da so obiskovalke (20 deklet kot redne, ena kot izredna slušateljica) iz šestih župnij in občin. To dela sloves!

Konjice

Sejmi so postali pri nas brezpomembni. Preteklo sredo je bil zopet živinski in kramarski sejem. Kmetje so prignali vse polno živine, a prodali skoraj — nič. Cene so bile »pod psom«. Kamor si stopil, povsod si slišal same obupne vzdihle.

Prizor iz sejma. Kmet s petero glavami živine stoji na sejmišču. Nihče ga niti ne vpraša, po čem hoče prodati. Končno pride kupec in ponudi skrajno nizko ceno. Pa pravi kmet: »Če prodam vseh pet glav za to ceno, bom komaj za silo poplačal najnujnejše dolgeve. Kaj pa bo z davkarji? Če mi zarubijo to-le živino, bom vsaj ene skrbi rešen. Prodati je itak ne morem. Potem pa grem beračič...« Še več je mož povedal, pa je že to dovolj značilno za skrajno težaven položaj, v katerem se nahaja naš ubogi kmet.

Iz raznih krajev

Sv. Ahac pri Turjaku (popravek): V nedeljo, 28. jun. t. l. ne bo pri sv. Ahacu nikake cerkvene slovesnosti in tudi cerkev ne bo odprta, kakor so listi napak poročali. Vsa cerkvena slovesnost se je izvršila 23. jun. t. l. — Ob 10 bo ta dan sv. maša v Skocijani. Sv. maše v Turjaku ne bo. K tej svetli maši, ker je narodni praznik »Vidov dan« se vabijo vsi javni funkcionarji iz Skocijana in iz Turjaka, tako se vabijo šole, uradi, orožništvo in drugi. — Župni urad v Skocijani.

Vojnik. Starše in prijatelje mladine opozarjamo, da si ogledajo razstavo izdelkov na meščanski šoli še v nedeljo in ponedeljek 28. in 29. t. m. Vpisovanje v vse štiri razrede se vrši 28. in 29. junija 1931 od 8 do 12 v šoli.

Srečina. Dne 28. t. m. priredi tuk. šolska mladina v zvezi s proslavo Vidovega dne veliko veselico. Predpoldne ob 8 dalje bodo razstavljeni izdelki otrok v razredu osnovne šole, popoldne ob treh pa se vrši veselica v prostorih starega gradu, kjer bodo naši malčki pokazali svoje gledališke zmoglosti in v šestih igrah, petju, dvogovorih in deklamacijah. Ljubitelji naše severne meje in ljubitelji nas obmejnih malčkov pridite k naši prireditvi!

Deutsche Verlagsanstalt Stuttgart und Berlin. Strani 164. — Dobra in priporočljiva knjiga, ki z malimi besedami veliko pove. Pisal jo je Francoz, ki pozna svoje rojake.

Bertram Adolf, kardinal: Charismen priesterlicher Gesinnung und Arbeit. Skizzen und Winke für Tage der Reollection (X. + 190 str.). Freiburg in Breisgau 1931, Herder. 3.80 M. — Knjiga znamenitega breslavskega nadškofa bo tudi med našo duhovščino s pridom vršila svojo misijo. Novi katoliški lexikon. Der grosse Herder prične izhajati: 1. julija t. l. Obsegal bo 12 velikih zvezkov. Sodelovala je vrsta odličnih katoliških znanstvenikov, tako da delo obeta postati eden najobsežnejših virov katoliške ideologije. Mesečno plačevanje po subskripciji 5.75 M.

KONCERT »EHA« IZ KRAKOVA.

Krakovski moški zbor »Ehoc« je 22. t. m. koncertiral v dvorani Filharmonije. Dobro zasedeni zbor z uspešnimi, notalno izobraženimi pevci je pel celo vrsto zborov poljskih avtorjev: Gala, Kamienska, Nowowiejskega, Gobusinskega, Lipskega, Kopicinskega, Walewskega itd., ki so po svoji vrednosti in po prednajanju zbuja zanimanje. Zbor, ki je ravno absolvirал svojo turnejo, ni kazal posebnih znakov utrujenosti, temveč je svoj spored odpel v glasovno zdravih tonih ter dinamično dobro nifansirano. V znak simpatije in priznanja so bili »Ehoc« izročeni vencji, po koncertu pa je bila zabava na Unionskem vrtu.

VII. KONSERVATORIJSKA PRODUKCIJA.

Solo petje sta na tej produkciji zastopali gdč. Mlekuzeva in Arkova, obe absolventki z majhnim glasom, prva malo preveč plaha, druga malo preveč očitno dno poguma. Spremljevalka Gallatia Reinhold. — Učenci dirigentske šole Müller, Sušteršič, Lipovšek, Sivic, so dirigirali Beethovena, Mozarta, Webra s povojnim uspehom. — Ostali točki je digitalizirali Škerjanc, pri katerih je uspešno sodelovala Sivic (klavir) in Prevorsek (violina). — Ker so bili vsi sodelujoči že opetovano ocenjeni z vseh možnih strani, bi bilo odveč isto zopet in zopet ponavljati. Ker nastopajo pri vseh produkcijah povsod ista imena, je tako število produkcij (10) nekoliko pretirano.

Kje se nahaja denar v Jugoslaviji?

Zagrebske »Novosti« priobčujajo zanimivo študijo Dragana Novaka o denarnih zavodih Jugoslavije, iz katere povzamemo sledeče podrobnosti: V Jugoslaviji obstoji 651 denarnih zavodov, ki se porazdelijo takole na banovine: Dunavska 174 (26.74%), savska 110 (17%), moravska 92 (14%), drinska 79 (12.1%) Beograd s Pančevom 67 (10.05%), vardska 49 (7.52%), zetska 32 (4.97%), vrbaska 25 (4%), primorska 13 (2%), dravska 10 (1.58%). Iz tega sledi, da je kapital najbolj koncentriran v dravski banovini, najbolj razpršen na jugu krajevine.

Imenovani denarni zavodi so razpolagali koncem 1929 z delniškim kapitalom 2 milijardi 43 milijonov 170.303 Din, in sicer po sledečem banovinskem ključu: Beograd s Pančevom 610.136.690 (30.05%), savska 558.967.064 (26.60%), drinska 288.446.219 (11.80%), dunavska 195.762.669 (9.70%), vardska 128.500.000 (6.20%), moravska 119.871.200 (5.80%), dravska 91.249.950 (4.60%), zetska 49 milijonov 211.511 (2.60%), vrbaska 28.150.000 (1.50 odstot.), primorska 22.875.000 (1.15%). Dravska banovina se nahaja torej na sedmem mestu v pogledu kapitalne moči denarnih zavodov, savska pa figurira tudi v tej tabeli na drugem mestu.

Veliko število denarnih zavodov, od katerih jih ima 30% samo do enmilijonski delniški kapital, je kvarno za naše gospodarstvo in kreditno nezmožno podružaje. Nad dvemilijonski kapital ima samo 146 zavodov.

Vseh vlog je bilo po vsej državi koncem 1929 za 9 milijard 217.392.367 Din, ki se takole porazdelje po banovinah: Savska 4.562.492.225 Din (49.50

odstot.), od katere vsote ima samo mesto Zagreb 4 milijardo 151.080.945 vlog (45%), dunavska 1 milijardo 212.843.507 (13.5%), Beograd 1 milijardo 69.420.344 (11.6%), dravska 773.340.673 (8.9%), drinska 612.461.784 (6.6%), moravska 434.643.489 (4.72%), vardska 205.862.924 (2.23%), primorska 148.734.803 (1.61%), zetska 140.384.975 (1.52%). Dravska banovina se nahaja na četrtem mestu Savska oziroma mesto Zagreb pa vsebuje skoroda polovico vseh vlog v državi.

Med »the big eight« (osem velikancev) spadajo po vlogah sledeči jugoslovanski denarni zavodi: 1. Prva hrvaška štedionica v Zagrebu z 1 milijardo 738.439.264 Din (10.86%), 2. Jugoslovanska združena banka v Zagrebu z 598.858.905 (6.49%), 3. Jugoslovanska banka v Zagrebu z 456.540.681 (4.95%), 4. Srpska banka v Zagrebu z 452.406.433 (4.90%), 5. Gradska štedionica v Zagrebu z 402 milijona 899.915 (4.37%), 6. Zdravna gospodarska banka s 315.578.054 (3.42%), 7. Ljubljanska kreditna banka s 287.123.832 (3.11%), 8. Zemaljska banka za Bosno in Hercegovino v Sarajevu z 267 milijonov 196.621 (2.9%). Iz česar bi sledilo, da begradski zavodi, kljub svoji številni nadmoči in svojem največjem delniškem kapitalom niti od daleč ne dosegajo zagrebskih zavodov, ki drenirajo docela vso državo.

Dobitek vseh 651 zavodov je znašal 1929. leta 227.153.397 Din ali približno 9% od delniškega kapitala v iznosu 2 milijarde 43.170.303 Din. 44 zavodov je obrestovalo svoj kapital po 20% in več. Bil si to povsem zavodi na jugu države.

Curih. Beograd 9.125, Pariz 20.20, London 25.1025, Newyork 515.90, Bruselj 71.87, Milan 27.006, Madrid 48.70, Amsterdam 207.625, Berlin 122.47, Dunaj 72.48, Stockholm 138.25, Oslo 138.15, Kopenhagen 138.15, Sofija 3.735, Praga 15.2725, Varšava 57.78, Budimpešta 90.06, Atene 6.88, Carigrad 2.445, Bukarešta 3.0725, Helsingfors 12.95

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% Bler. pos. 81 bl., 8% Bler. pos. 91 bl., Celjska pos. 150 den., Ljublj. kred. 120 d., Prastiedion 950 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 145 den. Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 84.50—85.25 z. 85, agrarni 45 den., vojna škoda ar. 400—402 z. 402, 6. 401—402 z. 402, 7. 401—408 z. 401.50, 12. 401—403 z. 404, 8% Bler. pos. 90.50—92, 7% Bler. pos. 80.25—80.75 z. 80.50, 7% pos. Drž. hip. banke 80.50—81 z. 81, 6% begl. obv. 62—63.50 z. 62.50, Tobač. srečke 25 bl., Srečke Rdeč. križa 42 bl. — Bančne delnice: Ravna gora 58—62 (60), Hrvatska 50—60, Katoliška 33—35, Poljo 53—55, Kredita 121—126, Union 165—167 (165), Jugo 67—67.50 (67), Lj. kred. 120—123 (120), Medjunarodna 68 den., Narodna 6200—6900, Obrtna 36 d., Prastiedion 955—965, Srbska 191—193, Zemaljska 118—120 (118). — Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Gultmann 115—120 (115), Slavonija 200 d., Danica 65 d., Pivara Sar. 210 bl., Drava 235—236, Sečera Osjek 255—270, Nar. ml. 15 bl., Osj. ljev. 210 d., Brod. vag. 60 bl., Union 55—60 (55), Vevče 120 d., Isis 40—46, Ragusa 300 d., Oceania 190 d., Jadr. plov. 480 d., Trboveljska 249—254.

Skupni promet brez kompenzacij 11.630.000 D. Beograd. 7% inv. pos. 85.50—86.50, agrarni 48 do 49, vojna škoda pr. 398—399 (6000 kom.), julij 400 (500 kom.), avgust 402 den., Begl. obv. 63—64. Notacije drž. papirjev v inozemstvu: London: 7% Bler. pos. 79.50—80.50, Newyork: 8% Bler. pos. 90—92, 7% Bler. pos. 79.50—80.50, 7% pos. DHB 79.125—79.375.

Dunaj. Don. sav. jadr. 92.95, Wiener Bankverein 15, Escomptages. 151, Zivno 81.50, Mundus 95, Alpine 17.10, Trboveljska 33, Kranj. ind. 40.50, Leykam 2.49, Rima Murany 46.25.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: baški, sremski, slav. 160—165. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 2 vagona, moka 6 vagonov, otrobi 1 vagon, oves 1 vagon. Tendence: neizpremenjena. Budimpešta. Tendence prijazna. Promet miren. Pšenica: junij obrač. tečaj 14.40. — Koruza: julij 13.25—13.33, zaki. 13.31—13.32, obrač. tečaj 13.30; avgust 13.36, 50, zaki. 13.45—13.46, obrač. tečaj 13.40; maj 11.42—11.57, zaki. 11.42—11.43, obrač. tečaj 11.50; avgust obrač. tečaj 10.70—10.90.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 26. junija: 10.00 Prenos otvoritve kongresa izseljencev iz Delavske zbornice. — 12.15 Plošče (odlomki iz oper, uverture). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Prof. Niko Kuret: Smerne sodobnega ljudskega teatra (Ozljivi igralški načini). — 19.30 Dr. Lovro Sušnik: Francosčina. — 20.00 dr. Milan Vidmar: Šahovska olimpijada v Pragi in mednarodni šahovski turnir na Bledu. — 20.30 Plošče. — 20.45 Veselejša: »Gospod senator« (St. Jakobski gled. oder. — 22.00 Čas, poročila.

Sobota, 27. junija: 11.45 Mladinska akademija s petjem in deklamacijami, ki jo priredi I. dekliska osn. šola (Sv. Jakob) v Ljubljani v prosl. Vidovega dne — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas plošče. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 A. Gornik: Ogledski patriarhi. — 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. — 20.00 Vidov dan, predava dr. Karel Capuder. — 20.30 Prenos iz Delavske zbornice: III. delavski prosvetni večer. — 21.15 Jugoslovanski večer: Umetine jugosl. pesmi poje g. Svet. Banovec, na piano spremlja Jeanette Perdan iz Clevelanda, Ohio. — 22.00 Čas, dnevne vesti. — 22.15 jugoslovanske pesmi pojejo: gdč. St. Korenčan in gg. M. Jelačin in Dr. Zagar s spremljevanjem salonskega kvinteta.

Drugi programi

Sobota, 27. junija. Beograd: 12.35 Opoldanski koncert. — 17.00 Vokalni koncert. — 17.30 Popoldanski koncert. — 20.00 Zagreb: opera. Zagreb: 12.30 Plošče. — 20.00 Opera. — Budapest: 12.05 Moški kvartet. — 17.25 Ciganski orkester. — 19.15 Jazz orkester. — 20.35 Koncert orkestra; nato ciganska glasba. — Dunaj: 19.20 Pesmi. — 20.10 »Mož s slabo vestjo«, igra. — 22.45 Večerni koncert. — Milan: 19.40 Pestr glasba. — 21.00 Komedija. — 21.35 Vokalni koncert. — Praga: 21.00 Orkestralni koncert. — 22.25 Moravska Ostrava. — Langenberg: 20.00 Vesel večer. — 23.30 Plesna glasba. — Rim: 17.00 Koncert. — 21.00 »Silvia«, opera, Giordano. — Brelina: 19.30 Koncert. — 21.00 Vesel večer. — 22.10 Plesna glasba. — Tonloose: 19.45 Orkestralni koncert. — 20.00 Balajiske, orkester. — 21.00 Orkestralni koncert. — Stuttgart: 20.30 Vojske pesmi. — 21.30 Koncert. — 22.50 Plesna glasba. — Mor. Ostrava: 18.25 Ruske melodije. — 19.00 Praga. — 22.25 Radio film.

Borza

Dne 25. junija 1931.

Denar

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj). Amsterdam 2276.5 den., Berlin 1943 den., Bruselj 788.05 den., Budimpešta 987.67 den., Curih 1096.80, Dunaj 793.35—796.35, London 274.93—275.73, Newyork 56.46 den., Pariz 220.53—222.53, Praga 167.00—167.80, Trst 295—297.

Zagreb. Amsterdam 2276.50 bl., Dunaj 798.85—796.85, Berlin 1941.50—1944.25, Bruselj 786.05—790.05, Budimpešta 987.67 bl., London 274.93—275.73, Milan 295.05—297.05, Newyork 56.80—56.56, Pariz 221.53 bl., Praga 167.09—167.89, Curih 1095.30—1098.30.

Beograd. Berlin 1941.50—1944.50, Budimpešta 986.17—989.17, Curih 1095.30—1098.30, Dunaj 793.35 do 796.35, London 274.94—275.74, Newyork 56.36—56.56, Pariz 220.53—222.53, Praga 167.09—167.89, Trst-Milan 294.94—296.94.

NOVA ODKRITJA O ČEBELAH

Dve mnenji sta se križali doslej glede dejanja in nehanja čebel delavk: del strokovnjakov je bil mnenja, da vsaka čebela delavka opravlja vsa dela, kakor ji od ure do ure pač prihajajo »pod roko«, da je torej v pravem pomenu »dekla za vse«. Drugi del raziskovalcev je pa zastopal mnenje, da je vsaka čebela izučena v enem samem delu, da je vse delo pri čebelah specializirano. Po najnovejših raziskavanjih na zoološkem inštitutu Münchenske univerze sta pa obe ti dve mnenji napačni. Marveč je pri čebelah delo urejeno tako, da opravlja vsaka čebela delavka v teku svojega življenja vsa dela, toda v določenem redu, po vrsti drugo za drugim, dokler slednjič ne napreduje do najvišje stopnje: nabiralke medu.

Čebela delavka začne svojo pot z najnižjim delom. Kakor hitro se izmota iz »povojev«, je njena prva naloga, da pospravi in očisti svojo lastno zibel, to je celico v satu, v kateri je dorasla v popolno čebelo. Vso nesnago, ostanke ličinske kožice in druge porodne odpadke je treba nemudoma spraviti iz celice, da bo mogla kraljica — matica nemudoma znesti vanjo novo jajčece.

V teku treh dni je mlada čebela dovršila svoje težaško delo in napreduje sedaj do strežništva zalegi. V tej službi je njena glavna naloga, da vlačijo krmo v celice, iz katerih mole ličinke svoje majave glave. Čudno je, da se peča novopečena strežajka prve tri dni samo s »starimi« ličinkami. Te stare ličinke, ki se imajo v kratkem zabubiti, dobivajo le med in cvetni prah, ki se nahaja popolnoma pripravljen v posebnih celicah.

Po nadaljnjih treh dneh začne čebela vajenka krmiti »mlado« zalego; ta ne dohva medu, marveč se hrani s posebnim sokom, ki ga proizvajajo strežnice v svojih lastnih žlezah slinavkah. Tako je tedaj postala čebela delavka — dojilja. V tej službi ostane približno do 12. dne svojega življenja.

Pierre Laval, ministrski predsednik francoske republike, ki bo odločala o Hooverjevem načrtu za razbremenitev Nemčije.

Ves ta čas delavka ne zapusti panja. Poslej pa postaja vedno bolj podjetna in pogumna. Če je vreme vabljivo, si upa vedno česče pred izletišče. Toda ti izprehodi so kratkotrajni in imajo samo ta namen, da se žival spozna s prostorom in položajem panja. Ob enem izstopi delavka iz prejšnje službe in preide v skupino »gradbenih čebel«. Voščene zleze na trebuhu so se ji toliko razvile, da prihaja vosek iz odprtin v obliki tenkih ploščic na dan. Te ploščice si čebela z nogami izvleče, nese med čeljusti, dobro pregnete in porabi za gradbo novega in popravo starega satova.

Poleg gradbenih del pa mora delavka opravljati sedaj še druga dela. Tako hodi čakat na izletišče vračajoče se nabiralke, katerim jemlje iz golše med in ga odnaša v že preje pripravljene kašče, dočim se nabiralke nemudoma vrnejo na pašo. Druge čebele tega (gradbenega) razreda čakajo pri celicah, ki so pripravljene za cvetni prah. Sem prihajajo čebele s cvetnim prahom in si tu slečejo svoje prašne hlačiце ter zopet odlete, dočim gradbene delavke prašne kroglice oslinijo in potem v celicah dobro stepajo, da zavzame prah čim manj prostora. Če kdaj delo poide,

smuknejo živali na kratke polete na prosto, da se praktično vadijo v zemljepisju.

Ta druga doba notranje službe traja pri vseh delavkah od 12. do približno 18. dne njihovega življenja.

Sedaj pa, od 18. do 20. dne pride čebela na zadnjo stopnjo notranje službe: sprejmejo jo v »stražno policijo«. Vsekakor je bila delavka že preje pripravljena, da v nevarnosti potegne želo; toda sedaj je obramba splošne blaginje njena glavna naloga. Svoje zaloge voska je bila izčrpala in sedaj jo vedno bolj vleče v bližino izletišča in na prosto. Njeni čuječnosti ne uide nič, karkoli prihaja ali odhaja iz panja, in gorje tujcu, ki po neizkušnosti zaide v panj ali pa ga žene sla po plenu. Straža ga vibarno napade in z »alarmom« prikljiče na pomoč še druge branilce iz notranjosti. Tudi na človeka, ki se preveč približa čebelnjaku, se ti stražniki divje zaženo, dočim se nabiralke zanj niti ne zmenijo.

Približno 20. dan poteče čebeli notranja služba; sedaj je dozorela za zunanjo službo ter preide v skupino nabiralke. Veliki svet tam zunaj je sedaj njen cilj. Prične se svobodno življenje, ki pa prinaša mnogo novih odgovornosti. Sedaj more po mili volji izriniti svoja krila in užiti največ slasti svojega življenja. Vsak polet izpopolnjuje njene sposobnosti in jo opogumlja za vedno daljša in drzejša potovanja. Ako na svoji poti odkrije kak posebno izdaten in dober pašnik, potem se težko obloži vrne domov in tam s posebnimi plesi, ki jih vse čebele razumejo, naznani svoje veliko odkritje. Sedaj vse odleti z njo in na deteljšču, lipi itd., kjer smo opazili pred malo časom le posamezno čebelo, ima skoraj vsak cvet svojo obiskovalko.

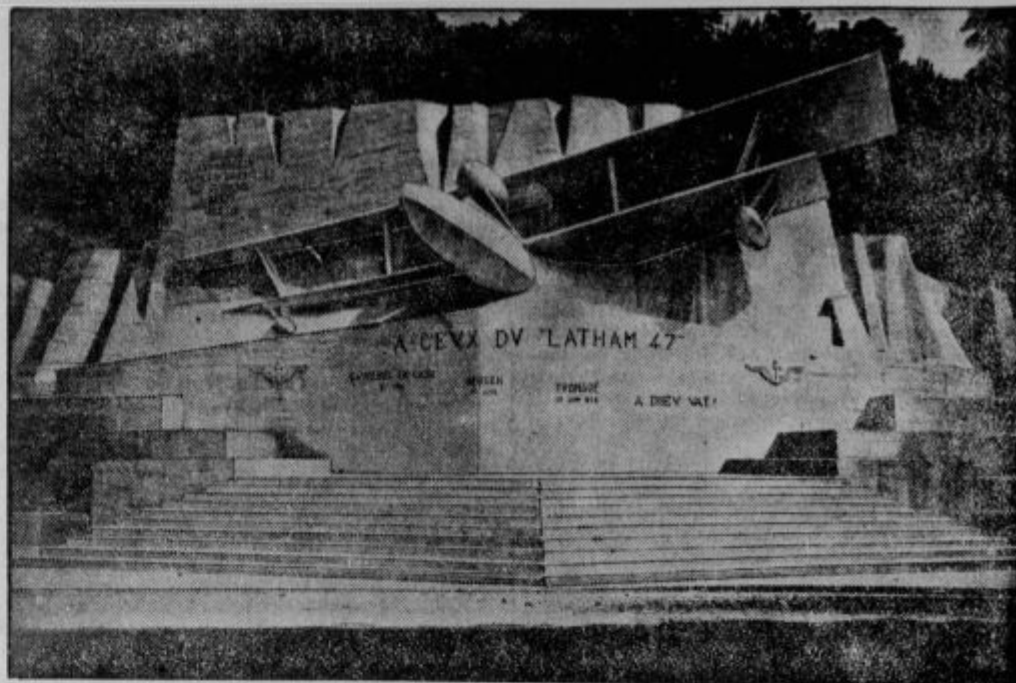
Če je pa slabo vreme, nabiralke počivajo doma. S 40 dnevi so že stare in izrabljene; ležejo in umro.

Preganjanje Cerkve v Španiji in Italiji

Španski list »El Mati« primerja protiverško gonjo v Španiji in Italiji: Na italijanskem in našem poluotoku se je sedaj istočasno razdivjala gonja proti katoličanstvu. Pretveza, na katero se sklicujeta obe vladi, je ena ter ista. In vendar je v tem velika neskladnost. Kajti v Italiji napadajo katoličane, češ da so se okrenili od fašizma, ki je v bistvu protidemokratski, dočim očitajo katoličanom v Španiji, da so baje nasprotni republikanskemu režimu, ki je v bistvu demokratski. Toda temu protislovju se ni treba preveč čuditi, ker so očitki proti katoličanom v obeh deželah le pretveza, da moreta vladi pred ljudstvom opravičiti svoje tiransko preganjanje. Resnica je pač ta, da stojimo pred protiverško ofenzivo, ki se skuša na najizbranejši način prikriti. Morebiti je sv. oče ravno zato sklenil, da morajo italijanski škofje v svojih škofijah osebno prevzeti vodstvo katoliške akcije. Zato je bolj nego kdaj prej naše prepričanje, da morajo španski katoliki združiti svoje moči in svojo akcijo popolnoma zaupati vodstvu prave avtoritete, kateri se bomo vedno radi podredili.

Posredovalec med Sveto stolico in DN?

Sv. oče je te dni imenoval škofa v Freiburgu, Lausanni in Zenevi, msgr. Bessona, za kardinala. To je tretji švicarski škof, ki je dosegel kardinalsko čast. Ta vest je vzbudila veliko pozornost in ženevski katoliški dnevnik »Courier de Genève« piše ob tej priliki, da je Vatikan kardinalu Bessonu poveril nalogo, da posreduje zvezo med Sv. stolico in Društvom narodov. Če se ta vest izkaže kot resnična, potem je papež gotovo izbral za to poludiplomatično nalogo pravega moža. Kardinal Besson slovi po svoji odlični izobrazbi in sposobnosti za najizbranejšo obsevanje z ljudmi. V krogih Društva narodov so sprejeli vest o nalogi kardinala Bessona z velikim zanimanjem in zadovoljstvom. Saj je ženevski cerkveni knez tudi v nekatoliških vrstah priljubljen in švicarsko časopisje naglašja, da je škof Besson v verskih sporih, ki jih v Bernskem kantonu ne manjka, že nekaterekrat pokazal svojo veliko spravljivost.

Spomenik Amundsenu in letalcu Guilbaudu, ki sta izginila ob reševalni akciji za Nobilejevo ekspedicijsko. Spomenik so odkrili v normanski vasi Caudebec en Caux.

Mučenik znanosti

V Ameriki je umrl dr. C. Soret, eden izmed mučnikov radiologije. Soret je bil 29 let ravnatelj radiološke postaje v bolnici v Havru. Leta 1914 je na levi roki obolel za rakom, kar je bilo posledica radijskih vplivov. Leta 1923 so mu morali odrezati obe roki; vsega je preostal v letih bolezni deset operacij. Sedaj ga je smrt rešila nadaljnjih muk.

700 novih viteзов sv. Janeza

Angleški kralj je dne 23. t. m. v lastnosti najvišjega predstojnika reda sv. Janeza Jeruzalemskega preoblekel 700 novih viteзов v redovno obleko. To se je zgodilo v spomin stoletnice, odkar se je obnovil red britanskega kraljestva. Kralj je nosil škrlatno maršalsko obleko, čeznjo pa črni redovni plašč s trakovi in križem. Svečanosti je prisostvoval tudi princ Galski, ki je prior reda sv. Janeza.

Napet trenutek v tekmah med Nemčijo in Norveško, ki so se vršile v Oslu in se zaključile z 2:2.

Katoliška univerza na Japonskem

Ker je bil eden izmed glavnih sklepov VII. Ciama, ki se je vršil lani v Ljubljani, podpirati tokijsko univerzo, bo čitatelje »Slovenca« gotovo zanimalo stanje te univerze. Univerza, katero so sezidali in jo upravlja nemški jezuiti, je pred dvema leti dosegla pravico javnosti in je imela lani 298 poslušalcev, dočim je letos zraslo število na 363. Ne smemo pa pozabiti na 200 slušateljev večernih tečajev in 500 drugih akademikov, ki obiskujejo jezikovne tečaje. Predavanja so v novem poslopiju, staro bodo preuredili za gimnazijo, ki bo v kratkem dobila še dve tovarišici: steylovsko gimnazijo v Nagoyi in frančiškansko v Sappone.

Bolniško mesto pri Pragi

V okolici češkoslovaške prestolnice so te dni otvorili novo mestno bolnišnico, ki predstavlja celo mesto zase. Bolnišnica obsega sedem zgradb, od tega pet bolniških paviljonov na upravno in gospodarsko poslopje. Vse naprave so kar najmoderneje, na višku sedanjega napredka. Posebno sijajno in praktično je urejena in opremljena rentgenološka postaja, za katero je napravil načrte primarij dr. Poland. Novi aparati omogočujejo najnatančnejše določanje količine žarkov za obsevanje. Dalje je odlično urejen oddelek za fizikalno terapijo in hidroterapijo, ki ga more posetiti vsak dan po 400 bolnikov. V kirurških paviljonih je mogoče po 13 krat na uro izpremeniti žark ter so tudi vse druge naprave prvostanske. Električni tok se ureja avtomatično, tako da ni nevarnosti, da bi tok kakorkoli odpovedal sredi operacije. Najmoderneje sta urejeni tudi upravna in gospodarska zgradba s kuhinjami, centralno kurjavo itd. Vsi bolniški paviljoni so zvezani med seboj po podzemskih hodnikih, tako da se morejo bolniki prevažati po zaprtih prostorih. Nova bolnišnica je stala 112 milijonov Kč.

Cesarica Charlotte se je učila slovenščine

Stotnik Franc Kastelic poroča v svojih spominih: Dokler sta bivala cesar Maks in cesarica Charlotta v Puebli (Mehika), sem bil petkrat poveljnik cesarjeve častne straže. Cesarica dvojica je stanovala s svojim spremstvom v škofiji palači, ki se je dotikala štiri ulic. Kot poveljnik častne straže sem bil vselej povabljen na obed in večerjo. Če ni bilo navzočih kakih posebnih odličnjakov, sem imel priliko pogovarjati se s cesarjem in cesarico. Pripovedovati smo morali posebno cesarici o posameznih bojih v Sierri del Nar-

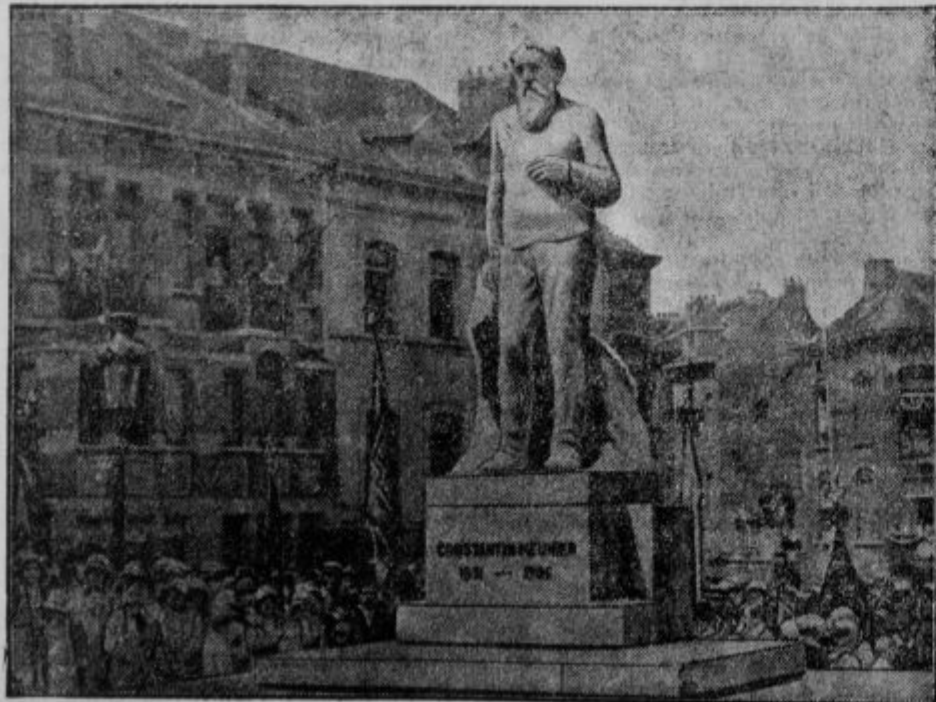
Ruth Nichols, znana ameriška letalka, ki je hotela sama poleteti čez ocean v Pariz, pa se ji je letalo ob pristajanju v Kanadi razbilo. Letalka pa hoče kljub temu čez Atlantik.

te. Ako je bil cesar dobre volje, je trajal cericle navadno eno uro. Marsikdaj se je govorilo, kar v vojaških krogih drugače ni navada. Tako nam je cesar pripovedoval nekoč o strahovih dunajskega dvorca. Ker se ni mogel spomniti španskega izraza za vdolbino v zidu, se je obrnil na cesarico, ki je takoj povedala pravo besedo. — Pogovor s cesarico je bil zelo zanimiv in poučen. Razgovarjala se je o najrazličnejših stvareh. Imela je izvrsten spomin. Dasi ji je bilo šele 25 let, je govorila in pisala mimo materinščine popolnoma gladko nemški, laški, španski in angleški.

Meseca decembra je bila Charlotta zopet v Puebli. Obiskala je ranjence v vojaški bolnišnici. Prišla je tudi do Kranjca, ki je vsled težke rane na kolenu zelo trpel. Višji štabni zdravnik — pozneje generalni štabni zdravnik v Avstriji — dr. Ignacij Neudorfer mu je bil hotel nogi odrezati, vendar revež tega ni pustil. Bal se je prehudih bolečin. Naposled mu je odvzel pogacico ter mu pobral iz noge koščene treščice. Po tej operaciji so obšle možgane silne slabosti. Ko je cesarica prišla do nje in ga vprašala: »Kako vam je?« — je vojak ni razumel in je odgovoril: »Iz Senožčega.« Ker nihče izmed pričujočih ni poznal vojakovega jezika, so pogledali na bolniško tablico, od kod je doma. Ko so razvideli, da je Slovenec, so poklicali mene, ki sem se nahajal v bližini, da bi jim bil za tolmača. Cesarica je povedala, da se je že dvakrat začela učiti slovenščine, da pa je slabo napredovala. (Charlotta je bila prihajala v stik s Slovenci tudi v Miramaru pri Trstu.)

»...in da ne pozabim — koliko pa bo stala ta obleka?«
»Približno tritisoč dinarjev!«
»Tako — potem pa ni treba delati nobenih žepov, ker bi bili docela odveč.«

Spomenik Constantinu Meunier-u, velikemu belgijskemu kiparju in slikarju, ki so ga o priliki stoletnice umetnikovega rojstva odkrili v Etterbeeku.